

# **In Leiden is sociaal heel normaal**

**Verkiezingsprogramma**

**2018-2022**

# **SP Leiden**

---

# Inhoudsopgave

Inhoudsopgave .....	2
1. Inleiding .....	3
2. Zorg en welzijn .....	5
3. Jeugd, onze toekomst .....	8
4. Betaalbaar wonen .....	11
5. Armoede, werk en inkomen.....	20
6. Leiden groen en duurzaam .....	25
7. Verkeer en vervoer .....	33
8. Cultuur & Erfgoed .....	38
9. Sport en spel .....	31
10. De Leidse economie .....	33
11. Bestuur, organisatie, financiën en regio .....	49

# 1. Inleiding

*De SP heeft als kernwaarden solidariteit, gelijkwaardigheid en menselijke waardigheid. Waarden die in Nederland onder druk staan omdat de kloof tussen mensen waar het goed mee gaat en mensen die het moeilijk hebben steeds groter wordt en dat is voor niemand goed. Vanuit de regering in Den Haag worden steeds meer overheidsstaken aan de markt overgedragen en wordt er enorm bezuinigd op de terreinen die nog wel onder de overheid vallen. De rol van de gemeente wordt steeds belangrijker omdat zij steeds meer taken van de centrale overheid moet overnemen. Zo geven gemeenten momenteel het grootste deel van hun budget uit aan het sociaal domein.*

De SP heeft de afgelopen jaren in Leiden geprobeerd de harde maatregelen vanuit Den Haag op te vangen en af te zwakken. Dat is gedeeltelijk ook gelukt: mede dankzij onze inspanningen zit Leiden in de top van de Nederlandse steden waar de zorg goed geregeld is. Leiden is een sociale stad met een ruimhartig minimabeleid, steun voor eenieder die dat nodig heeft en plaats voor vluchtelingen. Ook de komende jaren wil de SP zich daar weer voor inzetten. Ondanks de recente economische vooruitgang deelt niet iedereen daar gelijk in mee en is de tweedeling tussen arm en rijk toegenomen. De bezuinigingen van de laatste jaren hebben veel voorzieningen verminderd of helemaal uitgehold. Zelfredzaamheid is voor veel mensen een opdracht geworden die nauwelijks nog haalbaar is. De hoeveelheid mensen die in de schulden terecht komt neemt stelselmatig toe, vooral ouderen en zieken moeten het ontgelden. Thuis blijven wonen en jezelf zien te redden, afhankelijk van thuishulp en mantelzorgers, is moeilijk, vooral voor hen die het economisch niet breed hebben of voor wie geen sociaal netwerk heeft. Zo is ook de tweedeling tussen ouderen toegenomen met aan de ene kant mensen die kunnen profiteren van een goed pensioen en aan de andere kant ouderen die het niet redden met alleen een kleine AOW. En economische achterstand leidt uiteindelijk tot sociale achterstand, eenzaamheid en wanhoop.

De SP wil met de komende verkiezingen als belangrijkste prioriteit stellen dat we het voorzieningenniveau en de structuur van het maatschappelijk vangnet zo inrichten dat we mensen niet in de steek laten. We helpen mensen om zelfredzaam te zijn en te blijven, we houden mensen vast als ze dreigen om te vallen en helpen hen zo snel mogelijk weer op de been zodat ze mee kunnen blijven doen in onze maatschappij. Geen armoede, geen eenzaamheid, geen wanhoop in Leiden maar solidariteit, gelijkwaardigheid en menselijke waardigheid voor iedereen, dat is waar de SP voor staat.

Een tweede uitdaging die de SP voor de komende tijd ziet is het vinden van de juiste balans tussen wonen, natuur en de noodzakelijke omschakeling naar schone energie. We wonen in één van de drukst bevolkte gebieden van de wereld en we zitten hier zo'n 3 meter onder de zeespiegel. Het weifelende optreden van overheden op verschillende niveaus om echt drastische maatregelen te nemen waardoor we onze energiebehoeften kunnen dekken met schone energie noopt ons om zelf het heft in handen te nemen. De SP wil een gediversifieerd energieopwekkingssysteem - een mix van schone energie variërend van o.a. zonenergie, windenergie en aardwarmte in combinatie met energiebesparende maatregelen - dat ervoor gaat zorgen dat we niet alleen schone energie gebruiken maar ook zoveel mogelijk energieonafhankelijk worden. Dat betekent wel dat iedereen hier aan mee moet gaan doen, maar ook dat iedereen er wat aan heeft. Het is beter om energie in eigen beheer te hebben dan het geld om ervoor te betalen, dit kan helpen om de groeiende economische tweedeling tegen te gaan. Iedereen heeft elektriciteit, water en licht nodig,

als we die samen produceren kunnen we er samen ook van profiteren.

De ruimte die nodig zal zijn om deze doelstelling te realiseren is aanzienlijk. Vandaar dat er gezocht moet worden naar een goede inpassing van deze maatregelen. De SP wil namelijk geen of zo min mogelijk natuur opofferen. Dat betekent dus ook dat nieuwe bouwprojecten voor woningen in eerste instantie ingepast moeten worden in al bebouwd gebied. Compact en binnen de stad bouwen wordt het devies.

Ten derde wil de SP investeren in de betaalbare woningen die we zo dringend nodig hebben. De betaalbaarheid van woningen staat in onze regio continu onder druk. Er zijn te weinig huizen beschikbaar waardoor de prijzen van huizen veel te snel stijgen en geen tred houden met het besteedbaar inkomen van mensen. Vooral jongeren, starters en mensen met een laag inkomen hebben daar last van. De oplossing is om meer sociale huurwoningen bij te bouwen in verschillende prijsklassen. De SP wil dat minimaal 35% van alle nieuwbouw uit sociale woningbouw bestaat.

## De SP heeft komende vier jaar als speerpunten:

- een sociaal en solidair Leiden met zorg en welzijn voor iedereen
- het veiligstellen van onze toekomst door het omschakelen naar schone energie in harmonie met de natuur
- betaalbare woningen voor Leiden en de Leidenaren

## 2. Zorg, welzijn en onderwijs

*De SP vindt dat het recht op zorg in Leiden voor iedereen behouden moet blijven! Helaas gaan de grote veranderingen op het gebied van de zorg ook gepaard met forse bezuinigingen. De veranderingen zijn ook nog eens in een zeer korte tijd doorgevoerd wat aanpassing aan de nieuwe situatie bemoeilijkt. We moeten ons blijven verzetten tegen de bezuinigingen maar tegelijkertijd ook het beste maken van de middelen die we hebben. Een sociale aanpak waarbij niemand wordt buitengesloten staat daarbij centraal.*

### Grote veranderingen

Er is veel veranderd op het gebied van zorg en welzijn. De gemeenten hebben in de afgelopen twee jaar veel taken overgenomen van het rijk. De jeugdzorg en alles wat te maken heeft met begeleiding en ondersteuning van de AWBZ vallen sinds 2015 onder de gemeente. Hiervoor zijn een nieuwe Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) gemaakt. Bij de laatste gaat het onder andere over voorzieningen voor gehandicapten, huishoudelijke ondersteuning en het welzijnswerk.

Helaas is er ook flink bezuinigd op deze terreinen. Toch heeft onze SP-wethouder Roos van Gelderen in de afgelopen jaren de schadelijke gevolgen hiervan zoveel mogelijk kunnen beperken en heeft ze vernieuwing in de zorg aangebracht. Zorg en welzijn worden in onze stad volgens de menselijke maat geboden. Waar in veel andere gemeenten de financiering van huishoudelijke ondersteuning onder druk staat heeft de SP Leiden ervoor gezorgd dat hier niet op is bezuinigd en dat willen wij in de toekomst graag zo houden.

### Vernieuwing volgens de menselijke maat

Er zijn in de afgelopen periode dat de SP in het college zat veel vernieuwingen in de zorg tot stand gebracht. Zo zijn er in de stad wijkgerichte teams opgericht, waar mensen terecht kunnen als ze zorg of ondersteuning nodig hebben. Deze teams (sociale wijkteams voor volwassenen en de Jeugd- en Gezinsteams voor kinderen en jongeren) zorgen voor laagdrempelige hulp en ondersteuning waarbij mensen geholpen worden op de manier zoals ze dat zelf willen. Zo worden problemen zoveel mogelijk voorkomen of zo snel mogelijk aangepakt. Het is immers belangrijk dat mensen lekker in hun vel zitten, zo worden ze minder snel ziek, is er minder zorg nodig en blijven ze in hun menselijke waardigheid. Preventie is belangrijk, zo kan bijvoorbeeld door het aanpakken van schulden, werkloosheid of verslaving voorkomen dat mensen dakloos worden. Als problemen in een vroeg stadium worden opgemerkt kunnen mensen direct geholpen worden, kunnen ze in hun eigen huis blijven wonen en een waardig bestaan blijven leiden. Jongeren met problemen die thuis zitten worden niet aan hun lot overgelaten maar worden begeleid naar school of werk. Er wordt gewerkt volgens de menselijke maat, wat betekent dat er echt wordt gekeken naar wat iemand zelf wil en nodig heeft. Mensen met een uitkering en statushouders die een inburgeringscursus volgen worden niet gestraft als ze, om welke reden dan ook, niet helemaal aan de gestelde eisen kunnen voldoen. Ze worden geholpen.

Een ander uitgangspunt is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Dat betekent dat mensen niet in een instelling wonen als dat niet echt noodzakelijk is. Zij krijgen dan begeleiding thuis,

waardoor ze zoveel mogelijk regie over hun eigen leven houden. Er komen steeds meer vormen van beschermd wonen, waarbij mensen wel zelfstandig wonen, soms met een aantal mensen samen, met veel begeleiding. Ook hier is maatwerk cruciaal en moeten we ervoor zorgen dat mensen niet vereenzamen.

In Leiden wordt veel geïnvesteerd in de ondersteuning van mantelzorgers zodat zij niet overbelast raken door hun zorgtaak. Er zijn veel verschillende mensen die mantelzorg bieden, niet alleen ouderen die voor hun partner zorgen, of volwassenen die voor hun ouders zorgen. Ook jongeren bijvoorbeeld zijn mantelzorger, of mensen met een migratieachtergrond. Daarom moet de ondersteuning divers zijn en voor iedereen beschikbaar. De SP maakt zich er hard voor dat al die mantelzorgers ook de komende jaren op een goede manier geholpen en ondersteund worden .

## Stapeling van zorgkosten

De marktwerking in de zorg leidt ertoe dat mensen steeds meer te maken krijgen met hoge zorgkosten. Chronisch zieken worden bijvoorbeeld ieder jaar weer opgezaagd met een boete op ziek zijn in de vorm van het eigen risico. Daarnaast wordt steeds meer specialistische zorg niet of maar voor een deel vergoed door de zorgverzekeraars. Op het niveau van de gemeente kan de SP hier helaas niets tegen doen. Wel willen wij graag dat de gemeente oog heeft voor de gevolgen van dure zorg voor de inwoners van Leiden. Op dit moment bestaat er een regeling voor een tegemoetkoming in de zorgkosten. De SP wil nog meer bekendheid geven aan deze regeling zodat de mensen die het nodig hebben er gebruik van kunnen maken. Ook willen wij dat er ook in de toekomst voldoende geld beschikbaar blijft voor deze regeling.

## Sociale wijkteams en Jeugd- en Gezinsteams

De wijk is het uitgangspunt geworden van het aanbieden van zorg en welzijn. De wijkteams, die bestaan uit professionals maar ook uit actieve mensen uit de wijk, praten met de mensen en regelen de toegang tot de zorg volgens de behoeften van de persoon in kwestie. Ook zorgen zij voor meer samenhang in de wijk, ze maken het mogelijk dat mensen elkaar tegenkomen en elkaar ook onderling kunnen helpen. Dit gaat eenzaamheid tegen en zo blijven mensen op een prettige manier met elkaar samenleven. Vroege signalering en preventie zijn hierbij de sleutelwoorden: hoe eerder een probleem boven tafel komt, hoe beter je het kan aanpakken. Dit alles betekent nog niet dat we er al zijn. De wijkteams hebben een hoge werkbelasting. De komende jaren willen we er als SP dan ook voor zorgen dat er voldoende geld beschikbaar is voor de teams om hun werk te kunnen doen. Veel ontwikkelingen bevinden zich nog in een beginfase, een degelijke uitwerking en verankering van het zorg- en welzijnsbeleid is nodig. Belangrijk daarbij is dat het aanbieden van goede zorg niet wordt overgelaten aan de markt.

## Welzijn

In het nieuwe zorg- en welzijnsbeleid neemt welzijn een belangrijke plaats in, zoals hierboven al is beschreven. Het idee is dat als mensen zich goed voelen ('wel zijn'), ze ook minder snel ziek worden. Hierdoor zullen er dus ook minder hoge zorgkosten zijn. Natuurlijk is welzijn op zichzelf al belangrijk. Welzijn bevat een breed scala aan onderdelen. Een belangrijk uitgangspunt is inclusiviteit: niemand wordt buitengesloten. We werken samen aan een inclusieve samenleving, waar iedereen van waarde is. We hebben oog voor elkaar en komen op voor mensen die problemen hebben. Een beperking, welke dan ook, mag nooit een reden zijn om niet volwaardig mee te kunnen doen. Mensen die bijvoorbeeld weinig geld hebben, of psychische problemen of een lichamelijke beperking, kunnen deelnemen aan alle activiteiten die voor hen belangrijk zijn.

Ook persoonlijke ontwikkeling speelt een grote rol bij welzijn. We leven in een tijd waarin veel verandert. Mensen moeten flexibel kunnen zijn om in die veranderingen mee te kunnen gaan. Daar is goede (bij)scholing voor nodig. Niet alleen om bijvoorbeeld van baan te kunnen wisselen, maar ook om de ontwikkelingen in de wereld bij te kunnen houden. Bovendien is het gewoon interessant en leuk om nieuwe dingen te leren. De SP is dan ook een warm voorstander van een ruim aanbod aan volwasseneneducatie, die voor iedereen toegankelijk is.

De afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in onze mooie speeltuinen. Deze hebben een belangrijke functie in de buurt en worden door steeds meer mensen gebruikt om buurtactiviteiten voor jong en oud te organiseren. Ook in de komende jaren moeten de speeltuinen verder worden ondersteund en gestimuleerd worden om hun deuren open te zetten voor mensen en organisaties uit de wijk.

## Vluchtelingen

Leiden staat bekend als stad van vluchtelingen. Al vele eeuwen hebben mensen hier een thuis gevonden en deze traditie wil de SP voortzetten. Vluchtelingen moeten zich thuis kunnen voelen in onze stad. Ze moeten de kans krijgen Nederlands te leren zonder allerlei dwangmaatregelen, want waar stress is wordt niet geleerd. Ze moeten worden begeleid om actief deel te kunnen nemen aan het leven in de stad. Ze moeten vrijwilligerswerk kunnen doen, wat later ook kan leiden tot een betaalde baan.

We hebben in Leiden een Bed Bad en Brood-opvang voor mensen die uitgeprocedeerd zijn. Zij worden geholpen om weer perspectief te krijgen in hun leven, terug te keren naar het land van herkomst als dat kan. Voorkomen moet worden dat deze mensen aan hun lot worden overgelaten met alle gevolgen voor henzelf alsook voor onze samenleving. Vluchtelingen die een verblijfsvergunning hebben gekregen, worden zo goed en zo snel mogelijk opgenomen in onze Leidse samenleving.



## Onderwijs

Onderwijs is de motor die de samenleving draaiende houdt en beter maakt. Kinderen én volwassenen hebben goed onderwijs nodig om een goed leven te kunnen opbouwen. Een goede baan is belangrijk, maar even belangrijk is het om voldoende bagage mee te krijgen om gelukkig te kunnen zijn. De SP vindt dat er veel meer geïnvesteerd moet worden in onderwijs. Het onderwijsbeleid wordt grotendeels landelijk bepaald. De gemeente zorgt voor zaken eromheen, zoals gebouwen en veilige fietsroutes. Maar het is ook een taak van de gemeente om schooluitval terug te dringen en ervoor te zorgen dat ieder kind gelijke onderwijskansen krijgt.

## Schooluitval voorkomen

De gemeente Leiden heeft een belangrijke taak in het voorkomen dat jonge scholieren de school verlaten. Hierbij is samenwerking tussen scholen, jeugd- en gezinsteam, jeugdzorginstellingen en het jongerenwerk en alle organisaties die iets met jeugd te maken hebben heel belangrijk. Ouders moeten meer betrokken worden bij de schoolprestaties van hun kinderen. De SP wil ieder kind gelijke kansen geven. Dat betekent ook gratis huiswerkbegeleiding voor kinderen die op een bepaald gebied niet goed kunnen meekomen. Er moet voldoende geld vrijgemaakt worden voor vroeg- en voorschoolse educatie, ondersteuning van kinderen die taalachterstanden hebben en (internationale) schakelklassen. Het is mensenwerk, een inspanning die zichzelf later terugverdient. Met goed onderwijs kunnen veel problemen voorkomen worden, en komen kinderen op de goede plek terecht.

## Segregatie tegengaan

De SP wil graag dat kinderen uit alle lagen van de bevolking samen naar school gaan. Het gaat er hierbij niet alleen om 'witte' en 'zwarte' scholen, maar vooral ook om sociaal-economische verschillen tussen bevolkingsgroepen. De SP vindt dat het goed is dat kinderen zoveel mogelijk in hun eigen wijk naar school gaan en wil meer aandacht en concrete maatregelen om dit te bewerkstelligen.

## Passend onderwijs

Kinderen, ook kinderen met een probleem, moeten zoveel mogelijk naar dezelfde school gaan. Kinderen mogen niet te snel naar het speciaal onderwijs worden gestuurd. Dat is het huidige onderwijsbeleid. Maar met overvolle klassen is dit lastig te verwezenlijken. Onderwijsgeevenden en de jeugd- en gezinsteam worden hierdoor extra zwaar belast. Kinderen worden hiervan de dupe. De SP wil de werkdruk van professionals in onderwijs en zorg verminderen en ervoor zorgen dat de gelden van het passend onderwijs goed besteed worden.

## Een prettige en veilige leeromgeving

De school en de directe omgeving moeten duurzaam zijn en prettig om in te leren en te werken. Veilig betekent ook: niet pesten. Het tegengaan van pesten moet het hele jaar intensief gebeuren en niet alleen gedurende één week. Het leerlingenvervoer moet kwalitatief goed, veilig en betaalbaar zijn.

## Stageplekken

Alle kinderen die een beroepsopleiding volgen moeten de gelegenheid krijgen om stage te lopen. Hier mogen geen belemmeringen zijn. De SP vindt dat de gemeente zelf hierin het goede voorbeeld moet geven door stageplekken aan te bieden.

## Volwasseneneducatie

Volwassenen die op een of andere manier in het onderwijs de boot hebben gemist moeten de gelegenheid krijgen om onderwijs te volgen. Ook arbeidsmigranten moeten Nederlands kunnen leren tegen niet al te hoge kosten. Dit kan het best gedaan worden vanuit de ROC's en niet vanuit dure (en vaak slechte) commerciële instituten. Er moet meer aandacht komen voor laaggeletterdheid. Onderwijs moet door professionals worden gegeven en niet door vrijwilligers. Zij mogen alleen een ondersteunende rol spelen.

## Statushouders en andere taalleerders stimuleren

Inburgeraars, of taalleerders die een bijstandsuitkering krijgen, die om een of andere reden de regels niet precies hebben opgevolgd, moeten niet worden beboet maar worden gestimuleerd om de gestelde doelen te bereiken zodat ze volledig mee kunnen draaien in de maatschappij.

## Eigen initiatieven door wijkbewoners

De landelijke overheid wil dat mensen meer zelfredzaam zijn. Op zich kunnen daar mooie dingen uit voortkomen, maar dan moet het wel mogelijk zijn om ideeën over hoe je dat vormgeeft te bedenken en ze uit te werken. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om nieuwe woonvormen waarin mensen elkaar helpen om langer zelfstandig te blijven.

Om de leefbaarheid en het welzijn in de wijken te verbeteren bestaat er sinds een paar jaar een subsidie die bewoners de middelen geeft om zelf initiatieven te bedenken. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om verbeteringen in de openbare ruimte (onder meer groenvoorziening, woon en winkelstraten, pleinen, straatmeubilair, scholen etc.), verkeer (bijvoorbeeld voorzieningen voor voetgangers en fietsers), welzijn (zoals het bevorderen van contacten in de buurt), cultuur, sport en jeugd en participatie (onder meer bewoners en bedrijven betrekken bij projecten in hun wijk, buurt of straat) en veiligheid (onder meer sociale veiligheid, buurtpreventie, omgaan met overlast).

Op initiatief van de SP heeft de gemeenteraad besloten deze subsidie voorlopig te verlengen. Ook in de komende jaren wil de SP er op blijven toezien dat er voldoende geld beschikbaar blijft voor welzijnsprojecten waarbij wijkbewoners zelf inspraak hebben en vorm kunnen geven aan hun ideeën.

## Daarom wil de SP:

- zorgen dat de wijkteams hun werk goed kunnen doen
- problemen eerder signaleren en oplossen
- meer 'outreaching' werken: niet afwachten, maar naar mensen toegaan
- meer verschillende woonvormen realiseren
- niet straffen maar begeleiden
- verzet tegen nieuwe bezuinigingen
- geen marktwerking in zorg en welzijn
- geen marktwerking bij inburgering
- toegankelijke volwasseneneducatie
- extra aandacht voor stapeling van zorgkosten
- schooluitval voorkomen en gelijke kansen bevorderen
- gratis huiswerkbegeleiding voor ieder kind
- segregatie tegengaan, kinderen gaan in hun eigen wijk naar school
- zorgen voor goed en goedkoop leerlingenvervoer voor kinderen die dat nodig hebben.
- de werkdruk van professionals in onderwijs en zorg verminderen
- een prettige leeromgeving voor kinderen bevorderen

- zorgen voor voldoende stageplekken
- het volwassenenonderwijs en het taalonderwijs beter en toegankelijker maken
- overall toegankelijkheid voor mensen met een beperking
- dat de wijkspeeltuinen ook een buurtfunctie kunnen uitoefenen
- de traditie van Leiden als stad van vluchtelingen voortzetten

### 3. Jeugd, onze toekomst

*Een stad die niet in zijn jeugd investeert, verspeelt zijn eigen toekomst. Het is daarom belangrijk dat we deze groep kansen bieden om uit te kunnen groeien tot gelukkige mensen. Met de meeste kinderen in Leiden gaat het vrij goed, maar er is nog steeds een groep kinderen die een vorm van hulp of zorg hard nodig heeft. Soms gaat het om hulp bij het leren en meekomen op school, maar soms zijn er diepere problemen in de thuissituatie van een kind waarbij de jeugdzorg een rol speelt. De SP wil eerlijke kansen op een goede toekomst voor elk kind en zet zich daarom in voor gelijke kansen in het onderwijs, een kwalitatief goede jeugdzorg en het extra ondersteunen van gezinnen met een lager inkomen. Elk kind dat buiten de boot valt, is een enorm gemis voor de toekomst.*

#### Preventie

Het ondersteunen van de jeugd begint bij een actieve houding vanuit de gemeente om te helpen. Hierbij is preventie essentieel. De SP wil daarom veel investeren in preventie op het gebied van onderwijs en zorg. Hierbij moet men denken aan het ondersteunen van jongeren die dreigen uit te vallen op school en het signaleren van mishandeling in de thuissituatie. Vanuit laagdrempelige centra en met goedlopende Jeugd- en Gezinsteam (JGT's) kunnen ouders worden ondersteund in de opvoeding en wordt er goed gelet op het welzijn van elk kind. Zwerfjongeren krijgen direct onderdak en worden dan verder begeleid.

#### Jeugdzorg

De jeugdzorg valt sinds een paar jaar onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Dit is een zware verantwoordelijkheid aangezien de overheveling van taken naar de gemeente ook gepaard ging met een veel lager budget dan waar het rijk mee werkte. Ondanks de bezuinigingen heeft SP-wethouder Van Gelderen het geweldig gedaan. De jeugdzorg draait vrij goed in Leiden en veel kinderen krijgen de hulp die nodig is. Wel zijn er nog verbeterpunten. Er zijn wachtlijsten en sommige instanties werken nog teveel langs elkaar vanwege het pas korte bestaan van beleid op jeugdzorg. Daarom vindt de SP het hard nodig dat er de komende jaren meer geld beschikbaar wordt gesteld voor de jeugdzorg.

Zorginstellingen moeten het kind en het gezin vooropzetten en niet onderling concurreren. Daarom blijft de SP fel tegenstander van marktwerking in de jeugdzorg. De gemeente moet dan ook alleen gekwalificeerde jeugdzorgorganisaties subsidiëren, waar goed opgeleid personeel werkt dat de jeugd de aandacht geeft die zij verdient.

## Jeugd- en Gezinsteams (JGT's)

De JGT's helpen als er problemen zijn met een kind of een jongere. Hierbij wordt niet alleen het kind begeleid maar het hele gezin. Het gezin krijgt te maken met één persoon die de regie over de begeleiding heeft (1 gezin, 1 plan, 1 regisseur). Als er zwaardere, specialistische zorg nodig is wordt het kind daarnaar verwezen, maar het JGT behoudt de regie. Helaas is er juist op de specialistische zorg veel bezuinigd door het rijk, waardoor er regelmatig wachtlijsten zijn. Leiden heeft daarom extra geld vrijgemaakt voor de specialistische zorg. De positieve gevolgen van de nieuwe manier van werken komen nog niet helemaal tot hun recht. Dat komt omdat de landelijke bezuinigingen hoog zijn en te snel zijn ingevoerd. De begeleiders van de JGT's blijven een kind dat specialistische zorg nodig heeft vaak zelf begeleiden, met als gevolg dat de werkdruk te hoog is voor de teams. Dat blijft een punt van zorg. Leiden verzet zich tegen de bezuinigingen en blijft dat doen als het aan de SP ligt.

## Jeugdhulpverleners

Jeugdhulpverleners moeten hun tijd en aandacht kunnen besteden aan de mensen waar ze mee werken en zo min mogelijk tijd kwijt zijn aan administratie. Daarom wil de SP de huidige bureaucratie en indicatiegekte in de jeugdzorg aanpakken. De werkdruk van medewerkers in de jeugdzorg is te hoog en dit moet veranderen. Jeugdhulpverleners willen meer zeggenschap over hun eigen werk en minder controle van bovenaf. Op andere plaatsen in het land kiezen gemeenten als gevolg van de bezuinigingen voor de inzet van ongekwalificeerd personeel of vallen er massaontslagen. In Leiden gaat de SP zulke ontwikkelingen tegen. Jeugdhulpverleners moeten de benodigde papieren hebben. Bevochten arbeidsvoorwaarden zijn voor de SP erg belangrijk.

## Kindermishandeling

Leraren, medewerkers in de kinderopvang, artsen, trainers en jeugdwerkers hebben de grote verantwoordelijkheid om mishandeling van kinderen te signaleren en bespreekbaar te maken. Het is enorm belangrijk om hier zo vroeg mogelijk op te handelen zodat verder leed kan worden voorkomen. De SP ziet graag een goede ondersteuning bij dit soort situaties vanuit de gemeente. Dit kan alleen als diverse organisaties samenwerken. Alle mensen die met kinderen werken moeten in het bezit zijn van een Verklaring omtrent goed gedrag (VOG).

# Jeugdwerkloosheid

Onder invloed van de crisis en de landelijke bezuinigingen is de werkloosheid ook onder jongeren gestegen. Voor jongeren is het extra belangrijk om niet te lang in een uitkeringssituatie te hoeven zitten. De gemeente moet dan ook alles op alles zetten om werkloze jongeren snel aan passend werk óf een opleiding te helpen. Daarbij dient een denigrerende houding tegenover jongeren die geen werk hebben te worden vermeden. Mensen moeten aan werk worden geholpen omdat werken leuk is en een grote toegevoegde waarde aan het leven geeft. Angst als pressiemiddel hoort hier niet bij. Er zijn de laatste tijd diverse projecten opgestart om jeugdwerkloosheid tegen te gaan zoals Project JA, het Kansloket, Transferium en de Stage Nieuwe Stijl (SNS). Deze projecten moeten doorgezet kunnen worden zodat ze kunnen helpen bij het zoeken naar oplossingen op de lange termijn. Ook andere succesvolle trajecten, zoals het oriëntatiejaar, moeten financieel ondersteund blijven.

## Initiatieven vanuit de jeugd

Leiden is een prettige stad voor jongeren om in te wonen. Zo hebben jongeren in Leiden echt inspraak op allerlei onderwerpen, ze kunnen meepraten over het beleid dat de gemeente maakt. Er zijn jongerencentra en plekken en websites waar ze informatie kunnen krijgen over zaken die voor hen belangrijk zijn. Ook worden ze geholpen door speciale jongerenorganisaties als ze activiteiten willen organiseren.

De SP is daarom een warme voorstander van jongerenorganisaties als Studio Moio, het jongerencentrum Exposeyour en jongerenplatforms als *King for a day*. Bij alle drie wordt samen met de jeugd gekeken naar hoe deze stad beter kan voor jong en oud. De SP wil middels subsidies dit soort initiatieven en platforms blijven ondersteunen.

## Een mooie plek voor kinderen en jongeren in de stad

Leiden is een stad met weinig groen. Er zijn weinig speelplekken voor kinderen. Gelukkig hebben we in de afgelopen jaren de wijkspeeltuinen opgeknapt. Deze vervullen een belangrijke buurtfunctie in de stad, doordat er bijvoorbeeld ook activiteiten voor andere leeftijdsgroepen georganiseerd kunnen worden. Er zijn nog wel speelplekken nodig voor wat grotere kinderen (in de bovenbouw van de basisschool) die wat meer uitdaging bieden.

Voor jongeren moet er voldoende plek zijn om zich ook buitenshuis te vermaken. Jongeren willen graag 'hangen'. Dat moet kunnen, mits goed begeleid en zonder overlast voor de buurt. Voor jongeren is het ook belangrijk dat er voldoende wordt aangeboden op het gebied van projecten, workshops en contact met de rest van de stad. Initiatieven die er op dit gebied zijn moeten daarom goed worden ondersteund.

## Kortom, de SP wil:

- preventie als een belangrijk onderdeel van de aanpak van jeugdproblematiek
- dat jeugdhulpverleners ruimte krijgen om tijd door te brengen met de mensen met wie ze werken door onnodige administratiedruk te beperken
- meer investeringen in de jeugdzorg. De jeugd staat voorop, niet het geld
- een soepele overgang van jeugdzorg naar Wmo voor 18-plussers
- goede werkomstandigheden voor de JGT's
- goede opvang en begeleiding van zwerfjongeren
- goede samenwerking tussen partijen om kindermishandeling zo snel mogelijk te voorkomen en in te grijpen. Iedereen die met kinderen werkt heeft een VOG nodig
- dat er voldoende en mooie plekken zijn voor kinderen en de jeugd om het fijn te hebben in de stad
- initiatieven vanuit de jeugd stimuleren omdat dit zorgt voor verbeteringen in de stad en een goede ontwikkeling van de jeugd
- jeugdwerklozen moeten weer snel aan het werk worden geholpen, ook moeten er projecten opgezet worden die op de lange termijn oplossingen bieden
- dat jeugdwerklozen met respect worden behandeld.
- gelijke kansen in het onderwijs
- het begeleiden van schoolverlaters
- gratis huiswerkbegeleiding
- voldoende stageplekken (bij de gemeente)



## 4. Betaalbaar wonen

*Een betaalbare woning moet volgens de SP het uitgangspunt zijn van het Leidse woonbeleid. Het is belangrijk om rekening te houden met ieders persoonlijke omstandigheden en om lange wachtlijsten te voorkomen. Elke Leidenaar moet zich thuis en veilig kunnen voelen in zijn of haar buurt. Bijvoorbeeld omdat er bekenden in de buurt wonen of doordat er dicht bij huis voldoende voorzieningen zijn om te winkelen, buurtbewoners te ontmoeten en te genieten van ontspanning. De kwaliteit van de openbare ruimte, zoals de bestrating en het aanwezige groen, dient op orde te zijn. Dit moet ook zo blijven wanneer het aantal inwoners van de stad stijgt. De gemeente moet meer doen om ervoor te zorgen dat Leiden een onverdeelde stad wordt waar mensen met verschillende achtergronden (qua inkomen, opleidingsniveau, afkomst, manier van wonen, gezondheid en leeftijd) met elkaar samenleven en elkaar ontmoeten. Dat vergt de komende jaren investeringen op verschillende terreinen, zoals wonen, werken, zorg en welzijn.*

### Groeiende inwoneraantallen en de vraag naar betaalbare woningen

Leiden is een zeer gewilde stad om in te wonen. De druk op de woningmarkt (lange wachtlijsten voor een sociale huurwoning) en de woonlasten voor sociale en particuliere huur- en koopwoningen zijn hoog, waardoor de betaalbaarheid van wonen in Leiden nu al onder druk staat. Uit onderzoek blijkt bovendien dat het aantal inwoners van de stad de komende jaren zal blijven groeien. In Leiden en de directe omgeving zullen tot 2040 zo'n 25.000 nieuwe woningen gebouwd moeten worden om deze groei van inwoners aan te kunnen. Hierbij is het de grote vraag of de nieuw te bouwen woningen er komen door extra woningen toe te voegen binnen de stad, of door nieuwe locaties te vinden aan de randen ervan. Dat tweede wil de SP voorkomen omdat dit ten koste gaat van de open ruimte rondom Leiden. Verdichting (meer woningen) binnen de bestaande bebouwing is volgens de SP nodig, maar dit stelt ook hoge eisen aan de manier waarop het wordt ingevuld. Het toevoegen van extra woningen en andere voorzieningen mag er niet voor zorgen dat Leiden een stad wordt waar het niet prettig leven is doordat er zoveel mensen dicht op elkaar wonen. Bij het realiseren van meer nieuwbouwwoningen zal altijd het belang van voldoende natuur meegenomen moeten worden: nieuwbouw en natuur moeten met elkaar in balans zijn. Bij de nieuwbouwpoging dient bovendien rekening gehouden te worden met de transitie naar duurzame energie die gemaakt moet worden (zie hoofdstuk 5). Voor de SP gaat het er dus om een balans te vinden tussen nieuwbouw, duurzaamheid, de energietransitie en ruimte voor de natuur in en om de stad.

De gemeente Leiden heeft weinig eigen grond in bezit waarop woningen gebouwd kunnen worden. De gemeente is steeds meer afhankelijk van andere partijen zoals woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars. Voor bouwprojecten op gemeentegrond geldt dat ze financieel sluitend moeten zijn. Een tekort in de grondexploitatie voor woningbouw moet anders uit de reguliere begroting van de gemeente worden betaald, wat ten koste gaat van andere beleidsterreinen als zorg, welzijn, armoedebeleid en werk. Een (dure) koopwoning of een huurwoning in de vrije sector levert de gemeente meer op dan een sociale huurwoning. Daarom wordt vaak gekozen voor de bouw van (dure) koopwoningen of huurwoningen in de vrije sector, bedrijfsruimtes en kantoren in plaats van voldoende betaalbare sociale huurwoningen. De SP strijdt tegen deze ontwikkeling en wil dat de gemeente scherper

keuzes maakt voor grond die in het bezit is van de gemeente.

Het is belangrijk dat de gemeente Leiden een Woonvisie ontwikkelt waarin het beleid over wonen is opgenomen. Op basis hiervan kunnen scherpe afspraken gemaakt worden tussen de gemeente, de huurdersorganisaties en de woningcorporaties, die ook worden nagekomen. Alle betrokkenen, inclusief de gemeenteraad, moeten regelmatig met elkaar in gesprek gaan over de monitoring en uitvoering van het beleid om er zeker van te zijn dat er voldoende betaalbare sociale huurwoningen worden gebouwd. In de prestatieafspraken met woningcorporaties over hun investeringen voor Leiden zal een balans gevonden moeten worden tussen de bouw van nieuwe sociale huurwoningen, verbeteringen en verduurzaming in bestaande woningen en matiging van de huurprijzen.

De gemeente is zoals aangegeven steeds meer afhankelijk van andere partijen zoals ontwikkelaars, die er over het algemeen op uit zijn om hun opbrengst zo groot mogelijk te maken. Bij nieuwbouwprojecten leidt dit vaak tot een dichte bebouwing per kavel: of er is weinig ruimte tussen de woningen, of er wordt flink hoog gebouwd. De SP is hier al jaren kritisch op en wil dat er, naast de afspraken met woningcorporaties, scherpere afspraken worden gemaakt met ontwikkelaars over de voorwaarden waaronder zij per concreet project ontwikkelen in Leiden. De SP vindt dat er geen nieuwe woningen gebouwd moeten worden om nieuwe mensen met hoge inkomens te verleiden in Leiden te gaan wonen. In plaats daarvan wordt er gebouwd voor mensen die al een band hebben met Leiden, maar in de stad geen betaalbare en geschikte woning kunnen vinden.

Bij ontwikkelingen in de stad zou het niet moeten gaan om de belangen van ontwikkelaars, maar om het bouwen en behouden van voldoende betaalbare sociale huurwoningen, huurwoningen in de vrije sector tot maximaal 950 euro en goedkope koopwoningen tot 200.000 euro. Ook voor (werkende) jongeren, studenten en starters moet er meer geschikte woonruimte beschikbaar komen. Andere groepen die extra aandacht verdienen zijn mensen die ondersteuning nodig hebben als het om wonen gaat, zoals ouderen, mensen die als gevolg van persoonlijke omstandigheden tijdelijk geen onderdak kunnen vinden of uit de maatschappelijke opvang komen, mensen die begeleiding nodig hebben om zelfstandig te kunnen wonen en mensen met een Nederlandse verblijfsstatus.

## Samenleven

Er bestaan grote verschillen tussen de inwoners van Leiden. Bepaalde mensen hebben veel meer (financiële en ontwikkelings-)mogelijkheden dan anderen. Ook in Leiden bestaat segregatie. Dit leidt ertoe dat diverse bevolkingsgroepen nauwelijks contact met elkaar hebben en elkaar bijna nooit tegenkomen in de stad. Een gemengde bevolkingssamenstelling in de wijken zorgt er op zichzelf niet voor dat de verschillen worden verkleind of dat mensen uit verschillende lagen van de bevolking elkaar meer tegenkomen. Onderling contact moet actief gestimuleerd worden (door bijvoorbeeld welzijnswerk en het samen met bewoners maken van toekomstplannen voor de wijk). Gemengde wijken hebben toch de

voorkeur boven eenzijdig samengestelde wijken, zodat niet alleen één of enkele wijken te maken hebben met diverse vormen van sociale problematiek.

Meestal weten hoogopgeleide inwoners de gemeente en andere instanties beter te vinden dan anderen. Dit heeft als gevolg dat deze groepen vaak beter worden gehoord dan mensen met een lagere opleiding. Door de bezuinigingen wordt bovendien steeds meer een beroep gedaan op de zelfredzaamheid van mensen. Tegelijkertijd zijn er steeds meer mensen die voor korte of langere tijd niet zelfredzaam zijn en ondersteuning nodig hebben van de gemeente en instanties. Goede voorzieningen dicht bij huis, begeleiding en het stimuleren van mensen zijn belangrijk om menselijke waardigheid te behouden. Bovendien kunnen op deze manier maatschappelijke problemen voorkomen of opgelost worden. Deze aanpak vraagt wel om een investering, maar deze betaalt zich ook weer terug: de kosten gaan voor de baten uit.

Tot slot vindt de SP dat het onderverdelen van woningen in kamers die apart verhuurd worden (verkamering) geen goede oplossing is voor de kamernood onder studenten. Verkamering leidt in de praktijk tot problemen en alleen huisjesmelkers worden er beter van. Leegstand van gebouwen is een luxe die we ons niet meer kunnen permitteren. De SP is tegen speculatie met woningen en (kantoor)gebouwen, er moeten maatregelen genomen worden om misbruik tegen te gaan.

## Kortom, de SP wil werken aan:

- meer betaalbare woningen
- uitbreiding van de voorraad sociale huurwoningen
- compact, betaalbaar en vraagconform bouwen
- betere toegang tot betaalbare woningen
- betaalbare woonlasten voor sociale huurders, huurders in het private middensegment en kopers
- het behoud van Leidse volkswijken door herstructurering en grootonderhoud/renovatie
- verduurzaming van de (huur- en koop-)woningvoorraad, gasloze wijken en woningbouw in relatie tot duurzaamheid en natuur.
- leefbaarheid van de wijken en de versterking van welzijn en sociale samenhang tussen mensen
- diversiteit in woonvormen, levensloopbestendig wonen en wonen met zorg en maatschappelijke opvang
- het bestrijden van leegstand
- voldoende studentenhuisvesting
- het aan banden leggen van huisjesmelkers

- betere ondersteuning van bewonerscommissies en huurdersbelangenorganisaties
- beter onderhoud en meer schoonmaak van de publieke ruimte
- de verbetering van de riolering en waterhuishouding in de stad
- meer groen in de wijken
- een strenger optreden tegen overlast en misdaad
- het bevorderen van alternatieve woonvormen
- huurrechten voor woonbootbewoners

## 5. Armoede, werk en inkomen

*Iedereen telt mee, wordt gezien en verdient een menswaardig leven binnen onze maatschappij en in Leiden in het bijzonder. Er is nu veel meer armoede in Leiden dan twaalf jaar geleden. De SP blijft daar tegen strijden.*

### De crisis is niet voorbij

Duizenden mensen zitten met zware schulden als gevolg van de steeds maar oplopende kosten van het levensonderhoud, door de stijgende huren, de kosten van verzekeringen en energie of door het wegvallen van inkomsten. Onder hen zijn veel chronisch zieke mensen die de afgelopen jaren te maken hebben gekregen met onrechtvaardige extra kosten als gevolg van zware bezuinigingen door de landelijke politiek. De crisis is voor velen nog lang niet voorbij. Dat is goed te zien bij de voedselbank, twaalf jaar geleden bestond deze nog niet. Toen er in 2006 behoefte bleek te zijn aan een voedselbank hebben we als SP ons partijpand hiervoor beschikbaar gesteld. Binnen een paar jaar nam het aantal mensen dat van deze voorziening gebruik moet maken helaas schrikbarend toe en konden wij hier geen ruimte meer aan bieden. Tegenwoordig hebben zo'n 400 gezinnen (ruim 1600 mensen) in Leiden te weinig geld om rond te komen en zijn zij op de voedselbank aangewezen. Een derde van die 1600 mensen bestaat bovendien uit kinderen.

### Gezamenlijke aanpak

Een sterkere koppeling tussen zorg, sociale zaken en wonen is nodig. Mensen met problemen hebben vaak meer dan één probleem, waarvan werkloosheid en het hebben van schulden vaak niet eens de ernstigste zijn. Het kan dan gaan om zaken zoals verslaving, psychische problemen, een detentieverleden, dakloosheid of een gebrekkige taalkennis.

Uitgangspunt voor de SP is dat mensen met problemen hulp krijgen waarmee ze zichzelf verder kunnen ontwikkelen. Dat kan goed in een re-integratietraject waarin eerst de problemen aangepakt worden voordat naar regulier werk wordt gezocht. Voor tweederde van de mensen in de bijstand geldt dat ze niet in het bezit zijn van een startkwalificatie (een diploma). Zij zullen dus hulp moeten krijgen in de vorm van een passende opleiding. De hulpverlening heeft vaak verschillende kanten en zal altijd uit maatwerk moeten bestaan.

Woningbouwcorporaties moeten een signalerende rol gaan spelen om te kunnen voorkomen dat mensen uit huis gezet worden. Als iemand zijn huur niet betaald heeft moeten de woningbouwcorporaties aan de bel trekken bij de gemeente of bij het Sociale Wijkteam Woonlastenfonds voor huurders. Vroegtijdige signalering kan later veel ellende besparen. Deze gezamenlijke aanpak is ook nodig voor de allerzwaksten,

de daklozen. Om uitstroom uit de maatschappelijke opvang te vergroten en mensen zo snel mogelijk weer in een reguliere woning onder te brengen (begeleid wonen met ambulante hulp), moeten corporaties, de gemeente en zorgverleners samenwerken. Een woonlastenfonds voor huurders, voor mensen met de laagste inkomens, kan hierbij een belangrijke rol spelen.

## Schuldhulpverlening

De SP pleit voor het voorkomen van schulden en het snel verhelpen ervan. Voorkomen van schulden is natuurlijk veel beter dan genezen. Schulden zijn als een brand: hoe eerder je erbij bent hoe beter het probleem te beheersen is. Incassobureaus vergroten schulden vaak alleen maar door allerlei extra boetes (in de vorm van 'administratiekosten') te innen.

De eerste stap in armoedebestrijding is dan ook zorgen dat problemen zo vroeg mogelijk gesignaleerd worden. De schuldhulpverlening moet toegerust worden om samen met woningbouwcorporaties, telefoonproviders, energiebedrijven en zorgverzekeraars problemen tijdig te signaleren. De gemeente moet deze samenwerking tussen verschillende partijen coördineren.

De tweede stap is de beschikbaarheid van schuldhulpverlening. In Leiden wordt al bijzondere aandacht besteed aan schuldenproblematiek onder jongeren met het pilotproject *Debt to no debt*. Jongeren betalen hun schuld in redelijke termijnen binnen 3 jaar terug en/of leveren een maatschappelijke tegenprestatie. Op dit moment kunnen maximaal 10 jongeren aan dit project meedoen. De SP vindt dit aantal veel te weinig en wil dat het project snel uitgebreid wordt om nog meer jongeren te kunnen helpen hun leven weer op orde te kunnen krijgen.

Schuldhulpverlening moet altijd voor iedereen beschikbaar zijn, ook voor mensen die bijstandsfraude hebben gepleegd. Vanuit rechtse hoek wordt weleens gesuggereerd dat mensen die hulp nodig hebben dit aan zichzelf te wijten hebben. Dat is vaak niet zo en de meeste mensen die schulden hebben vinden dit juist heel vervelend. Ze voelen zich niet nuttig, ze vinden het erg dat ze hun hand op moeten houden en ze schamen zich voor hun armoede.

## Begeleiding naar werk, de sociale werkplaats en bijstand

Mensen in de bijstand hebben de wettelijke plicht te solliciteren. Wat betreft de SP wordt de sollicitatieplicht afgeschaft voor iedereen voor wie deze plicht zinloos is, zoals ouderen of mensen met een handicap die het hen onmogelijk maakt te werken. Of mensen voor wie het lastig is om te solliciteren, zoals alleenstaande ouders, mensen die vrijwilligerswerk doen of mantelzorgers.

Door de sollicitatieplicht lijkt het alsof mensen met een uitkering niet willen werken. Dit is vaak niet het geval. Het is veel vaker zo dat er helemaal geen passend werk is voor deze mensen. Mensen in de bijstand kunnen niet verplicht worden werk te doen zonder dat ze daar tenminste het minimumloon voor krijgen. Werken moet wel lonen. Alleen vrijwilligerswerk of werk dat verband houdt met een opleiding (in de vorm van een stage) mag onder het minimumloon worden gedaan.

De SP wil dat er een participatiecentrum komt: een plaats waar werklozen in contact kunnen komen met werkgevers en andere werklozen. Ook kunnen zij daar werken aan re-integratie. Onder werken aan re-integratie valt ook het volgen van een opleiding om de taalvaardigheid te vergroten, een startkwalificatie te halen of omscholing naar een ander vakgebied.

Het beschut werk voor mensen die niet zelfstandig kunnen werken moet behouden blijven. De cliënten in de sociale werkvoorziening, die door een handicap niet zondermeer in een reguliere baan terecht kunnen, verdienen waardigheid en respect. Daarbij horen een arbeidscontract, minimaal het minimumloon en arbeidsvoorwaarden volgens een cao. Tegelijkertijd moeten we oppassen voor verdringing op de arbeidsmarkt door werk wat eerst door betaalde krachten werd gedaan over te laten nemen door vrijwilligers of door met publiek geld betaalde sociale werkvoorziening (gelijk loon voor gelijk werk).

## Geen boetes maar respectvolle omgang

Voor de SP zijn de menselijke maat en een respectvolle omgang met mensen het leidende principe. Dat betekent een fatsoenlijke behandeling. Fatsoenlijk is niet een 'tegenprestatie naar vermogen' zoals beschreven staat in de Participatiewet. Die wet is bedoeld om het minimumloon uit te hollen: werklozen moeten verplicht werken zonder loon. Er wordt nu in Leiden nog geen tegenprestatie opgelegd en als het aan de SP ligt komt die er ook niet.

Hetzelfde geldt voor het opleggen van boetes voor bijvoorbeeld mensen die hun taaltoets of inburgeringscursus niet binnen een bepaalde tijd hebben behaald. Door deze boetes kunnen mensen in de schulden komen en dat is niet de bedoeling.

Mede dankzij de SP is ook de kostendelersnorm in Leiden niet ingevoerd en dat moet zo blijven! De kostendelersnorm is een boete die mensen op hun uitkering kort als zij samenwonen. Dit brengt vele Leidenaars, ook hen die een dakloze opvangen of mantelzorg verlenen, in enorme problemen. Doordat zij met maar liefst 350 euro per maand gekort worden op hun uitkering belanden zij onder de armoedegrens.

## Kindgericht armoedebeleid

Geen enkel kind mag in armoede opgroeien. Kinderen die onder de armoedegrens leven kunnen hier niets aan doen, ze verdienen een eerlijke toekomst. De SP steunt het plan van de gemeente Leiden om kinderarmoede aan te pakken dan ook van harte. Nu moeten we doorpakken en zorgen dat alle Leidse kinderen kunnen doen wat ze willen en hun talenten kunnen ontwikkelen. Hun ouders hebben vaak de kans hiervoor niet gehad. Een belangrijk punt binnen het armoedebeleid is het aanbieden van gratis huiswerkbegeleiding op een plek binnen de wijk waarin kinderen wonen, waar ze in een rustige omgeving kunnen leren. Daarnaast is het kunnen krijgen van zwemles van groot belang.

## Minimabeleid

Het minimumloon is vooral voor gezinnen niet voldoende om van rond te kunnen komen. Daarom moet het gemeentelijk armoedebeleid op z'n minst blijven zoals het nu is en waar mogelijk worden uitgebreid.

Alle voorzieningen moeten gestaffeld (in stapjes) beschikbaar zijn voor iedereen met een inkomen tot 120% van het minimumloon. Dit om te voorkomen dat een kleine stijging van het bruto inkomen zou kunnen leiden tot een daling van het feitelijk besteedbare inkomen. De hoogte van vergoedingen voor ouderen, kinderen en chronisch zieken moet worden verhoogd. Binnen de declaratieregeling bij de gemeente moeten ook een computer, fiets, internet- en krantenabonnement vergoed kunnen worden. De bekendheid van het bestaande armoedebeleid onder de bevolking is al verbeterd door mensen hier in eenvoudige taal op te wijzen. We moeten ervoor blijven zorgen dat mensen die het nodig hebben, de gemeente weten te vinden voor dit soort hulp.

## Arbeidshandicap

De gemeente Leiden moet meer mensen met een arbeidshandicap aannemen binnen de gemeentelijke organisatie en andere organisaties en bedrijven stimuleren om dat ook te doen.



## Kortom, de SP wil:

- voorzieningen binnen het armoedebeleid uitbreiden en nog beter bekend maken bij mensen die ze nodig hebben
- ruimhartige kwijtscheldingen van gemeentelijke belastingen voor mensen die op of onder het minimumloon verdienen
- schuldhulpverlening toegankelijk maken voor iedereen en het traject voor jongeren uitbreiden
- betere samenwerking tussen organisaties en schuldeisers om grote schuldproblemen te voorkomen
- een respectvolle omgang met uitkeringsgerechtigden
- begeleid werken alleen toestaan met minimaal het minimumloon en met een cao
- mensen met een bijstandsuitkering niet verplichten onbetaald werk te doen
- dat re-integratie trajecten altijd gericht zijn op een startkwalificatie
- dat begeleiding naar werk altijd wordt uitgevoerd als maatwerk
- vrijstelling van sollicitatieplicht voor alleenstaande ouders, ouderen en mensen met een handicap die hen niet in staat stelt om te werken
- geen 'tegenprestatie naar vermogen' in Leiden
- geen opleggingen van boetes aan uitkeringsgerechtigden voor problemen rondom de uitkering
- een woonlastenfonds voor huurders
- een ruimhartig kindgericht armoedebeleid
- geen oplegging van de kostendelersnorm

## 6. Leiden groen en duurzaam

*Op initiatief van de SP kent Leiden nu een apart begrotingsprogramma voor duurzaamheid, groen, biodiversiteit, milieu en leefomgeving. Het resultaat hiervan is steeds meer terug te zien in de openbare ruimte. Er is veel geld voor lokale, wijkgerichte duurzaamheidsprojecten op het gebied van wonen, parken, verkeer, vervoer en afvalverwerking. Daar is de SP terecht trots op. Toch valt er nog een wereld te winnen.*

*Er waait nog steeds een sterke tegenwind, vooral uit de rechtse en de commerciële hoek. Rechtse politici werken soms al mee aan verduurzaming omdat dit goed zou zijn voor de economie. Ze zijn welkom, maar de SP denkt anders: wij vinden dat we meer moeten stilstaan bij wat écht belangrijk is. We moeten zo snel mogelijk de balans herstellen die we als mensheid nu aan het verstoren zijn.*

### Energietransitie is de sleutel

Om Leiden op korte termijn helemaal klimaatneutraal en groen te maken is meer nodig. Het geld dat apart gezet is voor milieu en duurzaamheid is een bescheiden stap in de goede richting, net als het Leids Warmteplan.<sup>1</sup>

De komende jaren willen we op grote schaal werk maken van energiebesparing en -opwekking in woningen en bij bedrijven door vooral kleinschalige initiatieven te stimuleren. De gemeente moet de kennis en kunde in huis hebben om dat te doen, zoals bijvoorbeeld het geval is bij het duurzaamheidscentrum in de Merenwijk. Maar die kennis en kunde moeten vooral in samenwerking met anderen ontwikkeld worden en zeker niet alleen in eigen huis gehouden worden.

Vooraf bij goedkopere huurwoningen is er veel te winnen. Niet alleen kan hier veel energie bespaard worden, de woonlasten kunnen hierdoor ook omlaag en de woning wordt prettiger om in te wonen. Dit alles leidt tot een forse waardestijging van de woning voor de eigenaar. Verbeteringen aan woningen mogen dan ook niet leiden tot huurverhoging. Huurverhoging kan vermeden worden door subsidies en betaalbare leningen ter beschikking te stellen aan particulieren en huurders en door goede afspraken te maken met de woningbouwcorporaties. Daarbij moeten zowel de gemeente als de corporaties zelf investeringen doen, maar even belangrijk is het stimuleren van de huurders zelf om met duurzame energie en energiebesparing aan de slag te gaan. De wijkambassadeurs van het project GaGoed Leiden adviseren huiseigenaren over verduurzaming en het groener maken van woningen. Dat is een groot succes en de SP wil dit project dan ook in de komende collegeperiode verlengen.

---

<sup>1</sup> Voor meer informatie, zie: <https://www.gagoed.nl/uploads/20170606-Warmtevisie-Leiden-VERSIE-VOOR-INSPRAAK-DEFINITIEF.pdf>

Ook bij bedrijven en op bedrijventerreinen kan meer vooruitgang geboekt worden, niet alleen door bedrijven te helpen energie te besparen, maar ook door schone energieopwekking met zonnecellen en kleine windturbines. De gemeente moet helpen bij het oprichten van lokale energiecoöperaties en ook hier weer betaalbare leningen ter beschikking stellen, direct of via een fonds.

Uitgangspunt van de SP Leiden is dat de rol van de gemeente Leiden voor deze cruciale komende jaren regisserend, faciliterend, stimulerend, bepalend en beïnvloedend moet zijn zodat de warmtevoorziening betaalbaar, betrouwbaar, duurzaam wordt. Belangrijk is ook een breed draagvlak te creëren bij de bewoners en partners van de stad. Concreet betekent dit dat iedere Leidenaar een optimale warmtevoorziening voor zijn eigen situatie heeft: via biogas, via *all electric* of via stadsverwarming.

De gemeente moet zelf het goede voorbeeld geven en de goed ingeslagen weg blijven bewandelen. Dat kan door al haar eigen gebouwen, straatverlichting en de verlichting van monumentale gebouwen snel zo energiezuinig mogelijk te maken. Dit vergt een grote investering die in meerdere jaren gedaan kan worden. Wat de SP hierbij extra voorstelt is om op fietspaden zonnecellen aan te leggen om de nodige energie op te wekken.

## Stadswarmte behouden

In de afgelopen collegeperiode zijn alternatieven uitgewerkt ter vervanging van de gasfabriek aan de Langegracht in de Leidse Warmtevisie. Een voorbeeld om na te volgen is het warmtenet van Rotterdam, waar warmte wordt opgewekt door vuilverbranding. De gemeente moet de komende tijd samen met de betrokkenen en met hulp van de kennis en expertise in de stad gaan werken aan een nieuw en beter systeem om het stadswarmte-netwerk te gebruiken. De SP steunt de Warmtevisie en zal in de komende periode de rol van het college hierin verder stimuleren. De SP is er ook voor om overschotten en tekorten in energie in warmterotondes op te vangen.

## Luchtkwaliteit verbeteren

In 2013 is het de SP na jaren gelukt om het *Park and Ride* terrein aan de Haagweg (het welbekende Stadsparkerplan) naar een heus Duurzaam Mobiliteit Centrum te ontwikkelen. In 2008 lukte het om in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland, de provincie Zuid-Holland en diverse ondernemers de busjes van het stadsparkerplan te vervangen door busjes op biogas. Sindsdien rijden die busjes schoon en klimaatneutraal jaarlijks 300.000 kilometer door onze stad. Bovendien is er een biogastankpunt geopend, zijn er laadpunten voor elektrische auto's en fietsen gekomen en hebben nog meer duurzame bedrijven en organisaties zich op het Haagwegterrein gevestigd. Ook is er een informatiepunt in oprichting voor iedereen die meer wil weten over duurzame mobiliteit.

Maar er kan nog veel meer. Het eigen wagenpark (bijvoorbeeld van de afdelingen Handhaving en Stedelijk Beheer) maar ook al het vervoer dat de gemeente inkoopt (bijvoorbeeld taxivervoer) kan veel groener. Het Duurzaam Mobiliteit Centrum moet beter worden ondersteund bij het ontwikkelen van nieuwe projecten. Er moeten veel meer laadpunten voor elektrische voertuigen komen in de stad, niet alleen voor auto's, maar ook voor elektrische fietsen, scooters en boten. Een heel milieuvriendelijke vorm van mobiliteit is natuurlijk de fiets! Wat betreft de SP wordt Leiden in de komende vier jaar fietsstad nummer één van Nederland. Daarover leest u meer in hoofdstuk 6 (blz. ) De SP wil luchtvervuilende kachels die gestookt worden op hout tegengaan. Ook blijft de SP voorstander van beperking van het luchtverkeer boven Leiden om milieuvervuiling en geluidsoverlast te voorkomen.

## Een groene leefomgeving

In 2010 heeft de SP als coalitiepartij afgesproken dat de Oostvlietpolder groen blijft. Hiervoor heeft de SP een jarenlange strijd gevoerd tegen een bedrijventerrein in de Oostvlietpolder. De SP was destijds medeoprichter van de Vereniging Vrienden van de Oostvlietpolder, de organisatie die een hoofdrol heeft gespeeld in deze strijd. Het gebied is in beheer gegeven aan Stichting het Zuid-Hollands Landschap en er is een prachtig weidevogelreservaat aangelegd. Ook nu zet de SP zich samen met natuurverenigingen en buurtbewoners in om het polderlandschap ten noorden van de stad, de Kagerzoom en het stadspark Merenwijk groen te houden.

In het coalitieakkoord 2014-2018 is de SP het met de andere coalitiepartijen eens kunnen worden dat het areaal voor volkstuinen wordt vergroot als compensatie voor volkstuincomplexen die in het verleden gesloten moesten worden. Eigenaars van volkstuinen krijgen uitgebreid de mogelijkheid om met ideeën te komen voor meer innovatie in het volkstuinbeheer. Dankzij de SP komt binnenkort definitief het stadspark Korte Vlietpark. In de zomer van 2017 is voor de realisatie ervan een werkgroep van start gegaan met bewoners, woningcorporaties, de roeiverenigingen en vertegenwoordigers van belangenorganisaties.

Niet alleen aan de randen van de stad moet de natuur worden beschermd en versterkt, maar zeker ook in de stad. Dat is belangrijk voor de stadsnatuur en voor het welbevinden van de mensen die er wonen. Parken en stukjes groen zijn plekken om te spelen, te recreëren en elkaar te ontmoeten, ze verdienen daarom veel zorg en aandacht. Niet alleen moet het onderhoud beter en meer gericht zijn op biodiversiteit, er moet ook meer groen bij komen in Leiden. Het Singelpark verdient alle steun. We hebben daar aan het begin van de vorige en huidige collegeperiode veel geld voor apart gezet. De ontwikkeling van de plannen wordt grotendeels gedaan door een onafhankelijke stichting, gedragen door betrokken Leidenaren. De SP vindt het een goede zaak dat zoiets belangrijks op deze manier vorm krijgt.

Via de door de SP afgesproken fondsen in het coalitieakkoord is in het eerder vermelde GaGoed programma in 2017 de "Tegel eruit, Plant erin" actie voortgekomen. Ruim 5000 tegels en 26.500 klinkers zijn ondertussen door bewoners ingeruild voor planten! De SP wil voor de komende collegeperiode deze

actie laten voortzetten.

Ook schoolpleinen en speeltuinen moeten zo groen mogelijk zijn. Er komen meer kleine groene plekken in de stad, waar mogelijk wordt verharding vervangen door groen. Ook wordt veel meer groen in beheer gegeven aan omwonenden. Het groen en de stadsnatuur die we al hebben worden beter beschermd, onder andere door een verbod op het afsteken van particulier vuurwerk in parken en bij groene waterkanten. De oevers en de parken kunnen op die manier een relatief veilige plek vormen voor de dieren die tijdens Oud en Nieuw de stad niet kunnen verlaten.

De SP heeft in de Tweede Kamer al jaren geprobeerd een compleet verbod te krijgen op de chemische onkruidbestrijder RoundUp. De regering heeft in 2016 een verbod ingesteld op het professioneel spuiten op de stoep. Dat is een goede eerste stap. Maar het gif kan nog gewoon worden gespoten op plekken waar kinderen spelen en huisdieren rondlopen. Voor consumenten is het middel namelijk gewoon nog te koop. Mede op aandringen van de SP is de gemeente in 2014 en 2015 begonnen met het testen van alternatieven. Die alternatieven moeten wat betreft de SP wel zo milieuvriendelijk mogelijk zijn: niet alleen onschadelijk voor de overige stadsnatuur, maar ook CO<sub>2</sub>-neutraal. Het bestrijden van onkruid zal arbeidsintensiever worden; de gemeente moet van die gelegenheid gebruik maken door mensen met een uitkering een baan aan te bieden. Daarnaast wil de SP dat de gemeente een kant-en-klaar pakket aanbiedt waarmee buurtbewoners het verwijderen van onkruid zelf ter hand kunnen nemen.

## Bomen en biodiversiteit

Bomen zijn enorm belangrijk, als basis van een heel ecosysteem van insecten en vogels, maar ook om drassige Leidse grond te draineren. Ook zijn ze uitermate geschikt als middel om de CO<sub>2</sub>-uitstoot te compenseren. Daarnaast zijn ze natuurlijk belangrijk voor het aanzicht van de stad. Wij vinden dat er veel zorgvuldiger moet worden omgegaan met het kappen van (grote) bomen. De manier waarop vergunningen verleend worden moet veel zorgvuldiger. Gekapte bomen worden altijd wel weer vervangen maar kleine bomen bieden nu eenmaal veel minder ruimte voor insecten en andere dieren en ze verdampen veel minder water. Als een boom dan toch gekapt moet worden, moet die zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke plaats vervangen worden. Niet alleen wordt elke gekapte boom vervangen, het aantal bomen in Leiden moet ook elk jaar toenemen. Bij het planten van nieuwe bomen moet de gemeente zorgen voor diversiteit zodat er op verschillende momenten bomen in bloei staan. Dat is goed voor bijen en andere bestuivende insecten. De gemeente moet nauw in gesprek blijven met natuur- en milieuorganisaties in de stad voor advies en het uitwisselen van ervaring.

De gemeente moet ook meer doen met de suggesties uit de stad om het groen te verbeteren, uit te breiden of zelf in beheer te nemen. We zouden ook graag zien dat de Groene Kaart, waarop alle waardevolle bomen en groenstructuren van Leiden staan, intensiever wordt bijgehouden.

Biodiversiteit moet het kernwoord zijn in het beleid. Dat betekent bijvoorbeeld ook rekening houden met

bloei- en broedtijden bij het maaien. Dat er meer natuurlijke oevers komen en er op bepaalde plekken minder vaak wordt gemaaid. Braakliggende stukjes grond kunnen worden ingezaaid met eenjarige bloeiende planten. Bij maaien laten we expres stukken staan voor de insecten. Op die manier help je de stadsnatuur zich te versterken. Ook willen we meer natuurlijke verbindingen maken waardoor dieren en planten zich kunnen verplaatsen.

De SP wil maatregelen tegen de oprukkende plant de Japanse duizendknoop. Deze zorgt namelijk voor schade aan de natuur, groenvoorzieningen, wegen, bruggen, tunnels en gebouwen. De wortels dringen binnen in funderingen en tasten zo de stabiliteit van woningen en constructies aan. Ook kunnen inheemse plantensoorten verdwijnen door de snelle verspreiding van de Japanse duizendknoop.

## Hitte-stress

Stedelijke gebieden houden door verdichting en klimaatverandering steeds meer warmte vast. Dat kan oplopen tot een verschil met het platteland van wel 7°C. We spreken dan over hitte-stress. Om onze stad leefbaar te houden zijn meer groen, water en open gebied nodig. De gemeente moet planmatig de gebieden waar nu al veel hitte-stress wordt ervaren of waar dat dreigt te gebeuren in kaart brengen en concrete maatregelen nemen. Bij nieuwbouw moet het tegengaan van hitte-stress een onderdeel van de plannen zijn.

## Ons drinkwater

De hoeveelheid microplastics, medicijnresten en (andere) hormoonverstorende stoffen in het drink- en oppervlaktewater is de laatste jaren toegenomen. De SP wil dat de gemeente meer invloed kan en gaat uitoefenen op overheidsinstanties die lozingsvergunningen uitgeven.

## Verbinding stad-regio

De waterwegen van Leiden zijn al goed verbonden met de regio. Ook het groen in de stad moet verbonden worden met de groene gebieden om Leiden heen. Dit versterkt de biodiversiteit en is goed voor de leefbaarheid in de stad. De gemeente gaat de komende jaren aan de slag om dit (samen met de buurgemeenten) zoveel mogelijk te realiseren.

## Natuur- en milieueducatie

Er is de afgelopen jaren bezuinigd op natuur- en milieueducatie (NME). Daardoor komen niet alle kinderen van Leidse basisscholen meer in contact met natuur- en milieueducatie. De SP vindt het wel belangrijk om kinderen zo snel mogelijk bij te brengen wat levende natuur is, hoe wij mensen daar deel van uitmaken en er ook een bijzondere verantwoordelijkheid voor hebben. Daarom wil de SP weer opnieuw investeren in NME, zodat alle Leidse kinderen weer kunnen leren over de natuur en het milieu met het oog op duurzaamheid. Het bezoekerscentrum bij de Leidse Hout wordt wat ons betreft weer in ere hersteld.

## Recycling en afvalbeleid

Een belangrijke manier om verspilling van materialen en energie te voorkomen is recycling. De gemeente moet daarom haar eigen recyclingactiviteiten beter op orde krijgen, maar ook recycling op andere plekken in de stad ondersteunen. Winkels en de horeca in Leiden moeten in het gemeentelijke afvalbeleid een prominentere plaats innemen. Er worden jaarlijks duizenden kilo's aan bijvoorbeeld plastic, kartonnen verpakkingen en voedsel weggegooid. Voor veel kleine winkels en horecagelegenheden is het scheiden van afval en het laten ophalen door een particulier bedrijf te prijzig. Voor voedselresten zijn er diverse mogelijkheden om er biogas en andere energiebronnen uit te halen. Maar ook dit is prijzig voor vooral de kleine bedrijven. De gemeente moet hierin een meer regisserende, faciliterende en stimulerende rol hebben.

Kringloopbedrijf Het Warenhuis krijgt alle ondersteuning die het nodig heeft. Niet alleen omdat in Het Warenhuis veel meubels en andere spullen een tweede leven krijgen, maar ook omdat het een belangrijke Sociale Werkplaats is die mensen helpt om voor een zacht prijsje de spullen te vinden die ze nodig hebben. De bedrijfsvoering van Het Warenhuis kan gezonder gemaakt worden door het laten voeren van een eigen administratie en directie.

De Weggeefwinkel is een goed initiatief dat helpt bij de recycling van spullen dat heel belangrijk is voor mensen die moeilijk rond kunnen komen. De SP zet zich al jaren in voor een vaste plek voor de Weggeefwinkel in Leiden, en met succes! De gemeente moet ook andere lokale recyclingprojecten ondersteunen. Te denken valt aan initiatieven als het *Repair Café* en andere projecten rond het ruilen en weggeven van spullen en diensten.

De werking van de milieustraat moet worden verbeterd, onder andere door inzet van meer mankracht. Er gaan nu nog te veel recyclebare materialen weg als grofvuil of huisvuil, omdat ze niet goed genoeg worden uitgezocht.

De SP wil meer punten om plastic in te leveren. De punten die Leiden heeft zijn te klein in aantal en vaak overvol.

## Dierenwelzijn

De SP Leiden vindt dat een menswaardige behandeling niet alleen geldt voor mensen, ook dieren verdienen een waardige behandeling. De SP is voorstander van een wethouder voor dierenwelzijn. We willen dat dierenwelzijn integraal wordt betrokken bij het maken van het gemeentebestuur. Zo moet er adequate opvang voor zwerfdieren geregeld worden. De SP is tegen vergunningen voor vermaak met levende dieren. Ook zou de SP op scholen meer educatie willen zien die in het teken staat van dierenwelzijn.

### Kortom, de SP wil:

- grootschalig investeren in energiebesparing, vooral bij goedkopere huurwoningen
- zorgen dat de uitvoering van de Leidse Warmtevisie voor Leidse bewoners betaalbaar blijft
- zorgen dat wijkambassadeurs en subsidies voor verduurzaming van woningen en scholen in stand blijven
- zorgen dat het succesvolle GaGoed project in stand blijft
- kleinschalige initiatieven stimuleren en samenwerking tot stand brengen
- lokale energieopwekking bij particulieren en bedrijven stimuleren
- de eigen gebouwen van de gemeente en straatverlichting zo snel mogelijk energiezuinig maken
- milieuvriendelijke alternatieven ontwikkelen voor stadsverwarming
- milieuvriendelijk vervoer stimuleren o.a. via het Duurzaam Mobiliteit Centrum
- schoner drinkwater door een grotere rol van de gemeente bij overheidsinstanties die lozingsvergunningen uitgeven
- stadsnatuur beter beschermen en uitbreiden. De Kagerzoom en het wijkpark Merenwijk blijven groen
- dat de Vrienden van het Singelpark alle steun blijven krijgen die ze nodig hebben zodat het Singelpark gerealiseerd kan worden
- een verbod op particulier vuurwerk in parken en bij groene waterkanten
- zo snel mogelijk stoppen met RoundUp
- dat bedrijven in de stad worden gefaciliteerd en gestimuleerd om afval- en voedselresten beter te



scheiden en te recyclen

- meer en meer diverse bomen in Leiden
- biodiversiteit van de stadsnatuur als uitgangspunt van beleid
- natuur- en milieueducatie uitbreiden
- meer werk maken van recycling
- meer laadpunten voor scootmobiel
- houtkachels tegengaan
- dierenwelzijn bevorderen

## 7. Verkeer en vervoer

*Hoe je omgaat met de verkeersstromen in een drukke stad als Leiden is niet alleen belangrijk voor de doorstroom ervan, maar ook voor het milieu en de luchtkwaliteit in de stad, voor het straatbeeld en voor de verkeersveiligheid. Er moet een balans zijn tussen al die zaken, waarbij de SP vindt dat de stad zich vooral moet richten op het faciliteren van milieuvriendelijk vervoer. Daarom kiest de SP ervoor om te investeren in fietsinfrastructuur, het openbaar vervoer en milieuvriendelijk transport.*

### Verkeer en vervoer

Er zijn de afgelopen jaren een paar grote knopen doorgehakt op het gebied van verkeer en vervoer, waarbij de SP zowel in Leiden als in de provincie een grote rol speelde. De RijnGouweLijn gaat definitief niet door en in plaats daarvan komt de oplossing waarvoor de SP al jaren pleit: verbetering van het treinverkeer tussen Leiden Centraal en Utrecht Centraal en een beter netwerk. Ook over de RijnlandRoute is na decennia getouwtrek een knoop doorgehakt. Die gaat wel door maar dan wel op een veel beter ingepaste manier dan eerst bedacht was. We hebben gelukkig kunnen voorkomen dat de Ringweg Oost dwars door woonwijk De Kooi zou worden aangelegd. In plaats daarvan komt de ringweg grotendeels om de Leidse agglomeratie heen te liggen en wordt er niet alleen in de auto, maar ook in het openbaar vervoer en fietsverbindingen geïnvesteerd. De SP wil deze projecten de komende jaren tot een goed einde brengen en ze ook gebruiken om ervoor te zorgen dat het openbaar vervoer en de fiets een beter alternatief worden voor de auto. Zo willen we zorgen voor een schonere, mooiere en veiligere stad.

### Voorrang voor de fiets

De fiets is de meest milieuvriendelijke en gezonde manier om van A naar B te komen. Dankzij de opkomst van de elektrische fiets kunnen steeds meer mensen grotere afstanden afleggen en kunnen ouderen langer blijven fietsen. Ook ontstaan er nieuwe vormen van vervoer, zoals de elektrische bakfiets en zwaardere elektrische fietsen die een alternatief zijn voor brommers.

De stad heeft, mede op aandringen van de SP, de afgelopen jaren al veel geïnvesteerd in nieuwe fietsinfrastructuur. Daardoor wordt de fiets nu al aanzienlijk meer gebruikt voor onder andere het woon-werkverkeer. Maar we zijn er nog lang niet. Niet alleen is er achterstallig onderhoud en zijn er nog veel knelpunten in de fietsinfrastructuur, ook is er op allerlei plekken in de stad een groot gebrek aan veilige fietsparkeerplaatsen, zowel in de wijken als bij de stations en bushaltes en in het centrum. De opkomst van de elektrische fiets in al zijn vormen maakt ook dat we onze fietsinfrastructuur zullen moeten aanpassen. Fietspaden moeten breder worden. Overal in de stad moeten stoplichten worden aangepast en voorzien worden van sensoren zodat fietsers niet nodeloos lang hoeven te wachten.

We moeten dus investeren in de fiets. Dat willen we vooral doen door gebruik te maken van projecten die al gestart zijn. Maar ook het opnieuw inrichten van grote delen van het centrum als gevolg van de nieuwe buslijnen in plaats van de RijnGouweLijn biedt de kans om ruimte te scheppen voor de fiets, het openbaar vervoer en een mooiere en groenere openbare ruimte. De SP wil dat vrijwel de hele binnenstad een 30 km/u-gebied wordt waarin het langzaam verkeer voorrang heeft. Bij de nieuwe inrichting van het busstation bij Leiden Centraal moet ook het fietsparkeren worden meegenomen. In de vorige collegeperiode is al 4 miljoen euro gereserveerd voor een extra bewaakte fietsenstalling maar het is nu al duidelijk dat dit niet genoeg is. Juist voldoende parkeerruimte is belangrijk voor zowel de fiets als het openbaar vervoer, aangezien een soepele overgang tussen beide ze weer aantrekkelijker maakt als alternatief voor de auto.

Daarnaast zijn nog andere investeringen nodig. Door het instellen van het betaald parkeren in de wijken rondom het centrum is er op veel plekken meer ruimte gekomen, die onder andere ingevuld kan worden met veilige fietsparkeerplaatsen. Ook bij bushaltes moet er voldoende ruimte zijn om fietsen veilig te parkeren. Rond scholen en de belangrijkste routes daar naartoe moet de verkeersveiligheid voor fietsers gewoon goed zijn. De afgelopen jaren is daar al een goede start mee gemaakt, nu moet dat worden doorgezet voor alle scholen in Leiden.

## Openbaar vervoer verder verbeteren

Het openbaar vervoer is milieuvriendelijker dan het autoverkeer, voorkomt files en is essentieel voor iedereen die geen auto (meer) heeft. Daarom moet de gemeente ook in het openbaar vervoer extra investeren.

De plannen voor het busnetwerk dat in plaats komt van de RijnGouweLijn zijn al deels uitgevoerd maar er moet nog veel gebeuren. We willen doorgaan met het uitbreiden van het netwerk van regionale bussen, die vaak rijden (minstens eens per 10 minuten) en snel bij hun bestemming komen. Het regionale vervoer door het centrum kan via de Hooigracht en Langegracht worden afgewikkeld, bussen uit de wijken kunnen via de Breestraat zodat het centrum goed bereikbaar blijft met de bus. Bushaltes moeten altijd voorzien zijn van actuele reisinformatie en waar mogelijk genoeg ruimte hebben voor het veilig parkeren van de fiets.

De SP zou graag zien dat er met kleinere en schonere busjes gereden wordt, met name vanuit de wijken. Groot voordeel van kleinere busjes is dat je ze vaker kan laten rijden (en ook moet laten rijden, om dezelfde capaciteit te houden, met name in de spits). Dit is wel moeilijk te realiseren omdat de provincie uiteindelijk verantwoordelijk is voor de OV-concessie. Toch moeten we hiernaar streven en minstens een proef met kleinere busjes starten, zodat kan blijken of het ook (commercieel) een succes is. Wij verwachten van wel. De SP is voorstander van het verbeteren van de busregeling in de Merenwijk.

Een onderbelicht stuk openbaar vervoer is het vraagafhankelijke vervoer, waaronder het Wmo-vervoer en de OV-taxi. Hier komen veel klachten over binnen. De versplinterde manier waarop het nu georganiseerd is, is bovendien erg duur. De SP wil dat de gemeente een leidende rol pakt bij het organiseren van vraagafhankelijk openbaar vervoer. Vervoerders moeten veel strenger afgerekend worden op hun prijs en prestaties en er moet meer ruimte zijn voor experimenten, zoals vervoer binnen een wijk. Waar er samengewerkt kan worden moet de gemeente ervoor zorgen dat dat ook gebeurt.

Tot slot nog de trein. Daar wordt in Leiden enorm veel gebruik van gemaakt. Leiden Centraal is qua aantallen reizigers het vijfde station van Nederland terwijl we qua inwonersaantal op de tweeëntwintigste plek staan. Er zijn nog een paar flinke knelpunten bij het Centraal Station: er is te weinig ruimte om de fiets te parkeren, het busstation is onoverzichtelijk en de verbinding met Utrecht heeft onvoldoende capaciteit. De SP wil al deze punten verbeteren. De eerste twee binnen het project om het busstation bij het Centraal Station te veranderen. Over de verbinding naar Utrecht zijn we het gelukkig met de provincie eens geworden dat die verbeterd moet worden. We krijgen helaas nog wel te weinig medewerking vanuit de overheid waardoor de plannen vertraagd worden. De gemeente moet er daarom samen met de provincie én de regiogemeentes bij het Rijk voor blijven pleiten om snelle investeringen in het spoor tussen Leiden en Utrecht te doen zodat er eindelijk een kwartierdienst kan komen.

## Autoverkeer en parkeren

Nu er een netwerk van snelle regionale busverbindingen komt is het extra belangrijk dat het huidige doorgaande autoverkeer door de centra van Leiden en Leiderdorp een alternatief krijgt. Het vele autoverkeer zorgt niet alleen voor veel lokale vervuiling maar maakt een snelle OV-verbinding door de stad onmogelijk. Ook zitten de auto's fietsers en voetgangers in de weg.

In plannen uit het verleden, bijvoorbeeld voor de Ringweg Oost, werd er vrijwel uitsluitend naar het autoverkeer gekeken en lag de (peperdure) oplossing bij voorbaat al vast. Gelukkig is er, mede op aandringen van de SP, samen met de regiogemeentes gewerkt aan een oplossing die wel haalbaar en betaalbaar is, die zo min mogelijk overlast geeft en die ook verbeteringen voor het openbaar vervoer en de fietsinfrastructuur met zich meebrengt. De SP wil bij de verdere uitwerking van de plannen nog meer de nadruk leggen op deze punten: voorkomen van overlast, verbeteren van het openbaar vervoer en verbeteren van de fietsinfrastructuur.

Onderdeel van de ringweg is de RijnlandRoute. Inmiddels zijn alle besluiten daarover genomen. De SP is nooit een voorstander geweest van deze nieuwe weg, maar nu hij er toch komt biedt het wel de mogelijkheid om het auto- en vrachtverkeer door Leiden heen te verminderen.

De twee nieuwe parkeergarages die aan de rand van het centrum gebouwd zullen worden bieden ook kansen. De SP wil evenveel bezoekersparkeerplaatsen in het centrum op straat schrappen als er gebouwd worden in de garages. Daardoor komt er ruimte voor bomen en groen, voor fietsers en voor voetgangers.

De SP wil het betaald parkeren in de wijken rond het centrum handhaven. Alleen de grens van het gebied in Leiden Noord moet anders getrokken worden, dat moet de Willem de Zwijgerlaan zijn. Er moet doorgedaan worden met het evalueren van de effecten met alle betrokkenen, zodat we goede keuzes kunnen maken over het uitgeven van extra (werknemers)vergunningen en het opnieuw inrichten van de openbare ruimte.

Om het autoverkeer in Leiden zo soepel mogelijk te laten verlopen moeten stoplichten en verkeersregelinstallaties versneld vervangen worden door 'slimme' stoplichten met sensoren. De experimenten die we hiermee al gedaan hebben laten zien dat alle verkeersdeelnemers hier veel voordeel van hebben. Doordat de verkeerslichten reageren op de omstandigheden wordt de gemiddelde wachttijd voor iedereen veel korter. Dat maakt dat het verkeer soepeler doorstroomt en opstoppingen worden voorkomen.

## Transport

Er rijden heel wat vrachtwagens en busjes door de stad, voor bevoorrading en voor het weer afvoeren van afval. In andere steden lopen verschillende experimenten om hier verbetering in aan te brengen. Voor bevoorrading zou een stedelijk distributiecentrum een oplossing zijn. Daarbij wordt het grootste gedeelte van de bevoorrading van winkels en andere bedrijven aan de rand van de stad verzorgd door een centrum waar alles binnenkomt. Een milieuvriendelijk systeem verspreidt de bevoorrading verder door de stad. Doordat er in totaal veel minder kilometers gemaakt worden en je het laatste gedeelte van het transport milieuvriendelijk kan inrichten voorkom je veel lokale luchtvervuiling en drukte op de weg. De SP wil een onderzoek naar de mogelijkheid van een stedelijk distributiecentrum, in samenwerking met steden die dat al hebben en met ondernemers.

Ook aan de andere kant van deze stroom van goederen valt nog veel winst te behalen. Er zijn verschillende bedrijven actief die bedrijfsafval ophalen maar er wordt weinig aan afvalscheiding gedaan. Op dit gebied zijn er in andere steden interessante experimenten. Het zou goed zijn om een onderzoek hiernaar te combineren met een onderzoek naar een stedelijk distributiecentrum, omdat deze twee zaken misschien met elkaar gecombineerd zouden kunnen worden.

De perfecte partner om hierover mee te denken is het Duurzaam Mobiliteit Centrum bij het Stadsparkplan aan de Haagweg. De SP heeft beide initiatieven altijd ondersteund en bevordert omdat ze een waardevolle bijdrage leveren aan het op een zo milieuvriendelijk mogelijke manier bereikbaar

maken van de stad. Heel veel restauranthouders en vrijwel alle musea in de stad zijn afhankelijk van het Stadsparkerplan. Ook als de beide nieuwe parkeergarages zijn opgeleverd zal het Stadsparkerplan nodig blijven.

## Kortom, de SP wil:

- voorrang geven aan fietsverkeer in Leiden
- meer kleine busjes en verbetering van vraagafhankelijk vervoer
- een kwartierdienst voor de trein tussen Leiden en Utrecht
- de parkeerplaatsen op het maaiveld opheffen en inruilen voor groen en fietsparkeren
- fietspaden veilig en goed onderhouden
- voldoende parkeerplekken voor invaliden realiseren
- een bewaakte fietsenstalling bij station Lammenschans
- een stedelijk distributiecentrum

## 8. Cultuur & Erfgoed

*Leiden en cultuur zijn verweven met elkaar. We kennen rijke levende tradities zoals de viering van 3 oktober en de studenten die bij het afstuderen hun handtekening zetten in het Zweetkamertje van het Academiegebouw. De Leidse geschiedenis zie je terug als je rondloopt in de historische binnenstad met zijn hofjes, kerken en de Burcht, maar ook in de arbeiderswijken. De SP wil dat graag zo houden. Cultuur moet voor iedereen toegankelijk zijn, wat betekent dat er plek en gelegenheid voor iedereen moet zijn om mee te doen. Zo wil de SP uitbreiding van de &Cultuurkaart voor alle studenten in het vervolgonderwijs en niet alleen voor leden van een studentenvereniging.*

### BplusC

Een instantie die bij uitstek bijdraagt aan een brede cultuurparticipatie is BplusC (Bibliotheek plus centrum voor Cultuur). De bibliotheken bieden naast hun klassieke uitleenfunctie ruimte voor lezingen, concerten en activiteiten voor jong en oud. Ook zijn het ontmoetingsplekken voor de diverse inwoners van Leiden. Er wordt onderwijs gegeven zoals bijvoorbeeld in computervaardigheid. Het is een plek om rustig te leren, even iets op de computer op te zoeken of om even weg te zijn van thuis. De SP heeft zich sterk gemaakt voor het behoud van de bibliotheken in de wijken en voor ruime openingstijden. Dit heeft ertoe geleid dat de bibliotheek in de Merenwijk bewaard is gebleven. Ook staat de SP in voor de vele amateurkunstverenigingen die Leiden kent, of het nu koren, orkesten, theatergezelschappen of kunstenaarsverenigingen zijn. De SP wil dat de gemeente geld beschikbaar stelt zodat deze verenigingen kunnen groeien en bloeien.

### De musea

Met de musea in Leiden gaat het goed, de bezoekersaantallen stijgen ieder jaar. De SP wil de musea toegankelijk houden voor iedereen, zowel in ruimtelijke als in financiële zin. De afgelopen jaren is er veel geld gegaan naar de verbouwing van stedelijk museum De Lakenhal. Teveel geld naar onze zin: bovenop de toegekende 10 miljoen euro kostte de verbouwing nog eens 3.2 miljoen euro extra. De SP is van mening dat dit soort grootschalige projecten binnen de daarvoor bestemde financiële ruimte moeten worden uitgevoerd. Want het beschikbare budget voor cultuur moet niet volledig opgaan aan stenen maar moet ingezet worden zodat zoveel mogelijk mensen van kunst en cultuur kunnen genieten.

### Molens en hun biotoop

Als molens draaien blijft de kwaliteit van deze monumenten beter bewaard. Molens hebben wind nodig om te kunnen draaien maar hiervoor is wel ruimte om de molen nodig. Daarom is door deskundigen de

zogenoemde molenbiotoop bedacht. Binnen de biotoop mogen geen nieuwe hoge gebouwen of hoge bomen worden neergezet. De SP wil dat de regels voor de molenbiotoop rond de Leidse molens worden gehandhaafd. Ook willen wij dat de gemeente een actief beleid voert om de molenbiotopen te verbeteren en bij bouwplannen hun kwaliteit niet laat verslechteren.

## Monumenten en erfgoed

De SP wil dat de gemeente ervoor zorgt dat monumenten zoveel mogelijk toegankelijk zijn voor het publiek (woonhuizen uitgezonderd). Ook willen wij dat de gemeente een actief herbestemmingsbeleid voert om monumenten een passende nieuwe bestemming te geven, waarbij het ombouwen tot woningen niet moet worden uitgesloten. Inwoners moeten in een vroegtijdig stadium betrokken worden bij de ontwerpplannen.

Het rijke archeologische verleden van onze stad brengen we op meer plaatsen aan de oppervlakte zodat ons erfgoed zichtbaarder wordt en mensen de geschiedenis van Leiden beter kunnen beleven.

De betrokkenheid van vrijwilligers bij ons erfgoed is groot. Veel vrijwilligers beschikken over een enorme kennis van de rijke historie van de stad en kunnen deze kennis heel goed op het publiek overdragen. De vrijwilligers zijn daarom van onschatbare waarde voor de gemeente. In haar cultuurbeleid zorgt de gemeente er dan ook voor dat er meer vrijwilligers betrokken worden bij erfgoededucatie in de stad en dat ze daar een gepaste waardering voor krijgen. Daarnaast helpt het als de gemeente voor de ondersteuning van vrijwilligers voldoende werkruimte en subsidies beschikbaar stelt.

De gemeente gaat in overleg met alle betrokken partijen meer rekening houden met niet-beschermd erfgoed bij bouwplannen in de stad. De toegankelijkheid van archieven wordt verbeterd door ze meer onder de aandacht van het publiek te brengen en ze vooral sneller digitaal beschikbaar te maken.

## Muziek en podia

De SP heeft zich de afgelopen jaren ingezet voor diversiteit in het muzikaanbod en voor voldoende ruimte voor optredens. Toch zijn de faciliteiten voor met name bandjes en nieuw talent verschaald. Bands uit het niet-commerciële circuit hebben te weinig plek om op te treden. De Vrijplaats Leiden moet momenteel bijvoorbeeld tweederde van de verzoeken voor optredens afwijzen. De SP wil meer ruimte geven aan nieuw talent. Het is belangrijk dat er voldoende podia in de stad zijn, zodat bands ervaring op kunnen doen met optreden en zich zo verder kunnen ontwikkelen.

Ook wil de SP blijvende steun voor het Jeugdtheaterhuis.



## Beeldende kunst

De gemeente heeft in de afgelopen jaren bezuinigd op allerlei kunstsubsidies wat er onder meer toe geleid heeft dat er weinig kunstenaarsateliers en expositieruimtes beschikbaar zijn in de stad. Dat er vraag naar en interesse in kunst en exposities bestaan is wel gebleken uit de succesvolle invulling als expositieruimte van de voormalige V&D en boekwinkel De Slegte toen deze gebouwen tijdelijk leegstonden. De SP wil leegstand tegengaan en ziet graag dat lege bedrijfspanden veranderen in tijdelijke expositieruimtes. Ook willen wij meer creatieve pop-ups in de stad. Nederlands oudste kunstenaarsvereniging, de Leidse Ars Aemula Naturae, heeft door de bezuinigingen op het cultuurbudget ook moeite om het hoofd boven water te houden. Wij vinden het als SP van groot belang dat deze kunstenaarsvereniging de nodige ondersteuning vanuit de gemeente blijft ontvangen.

### SPeerpunt: de Kunst ←

De SP Leiden draagt niet alleen in de politiek maar ook in de praktijk haar steentje bij aan het scheppen van meer ruimte voor cultuur onder de noemer SPeerpunt de Kunst ←. In ons partijpand aan de Marnixstraat hebben we een galerie ingericht. Ook hebben we een bescheiden cultureel huis, het Buurtmuseum, in Leiden Noord geopend. Het Buurtmuseum organiseert activiteiten, filmvertoningen, optredens en exposities die goed bezocht worden. SPeerpunt de Kunst ← doet dit vanuit de gedachte dat kunst ons helpt om onszelf en elkaar beter te begrijpen. Kunst kan mensen met elkaar verbinden en kan ons inspireren om vorm te geven aan een betere, meer sociale maatschappij.

### Kortom, de SP wil de volgende zaken realiseren:

- goede ondersteuning van de Leidse amateurkunstverenigingen
- kunst niet alleen in het centrum maar ook in de buitenwijken
- voldoende financiële steun voor BplusC
- voldoende en betaalbare ateliers
- meer plaats voor (al dan niet tijdelijke) expositieruimtes
- voldoende financiële steun voor kunstenaarsvereniging Ars Aemula Naturae
- voldoende financiële steun voor De Leidse Hofjesconcerten
- voldoende beschikbaarheid van laagdrempelige muziekpodia
- SPeerpunt de Kunst ← blijft inspireren



## 9. Sport en spel

*Sporten is leuk en gezond en kan mensen met elkaar verbinden. Sport brengt diverse groepen samen die elkaar anders niet zouden ontmoeten. De SP vindt dan ook dat iedereen de mogelijkheid moet krijgen om te sporten: jong en oud, mensen die wat meer of wat minder te besteden hebben. De SP let er op dat er op sportgebied in Leiden voor iedereen mogelijkheden zijn. Of het nou schaatsen, zwemmen, voetbal, boksen of ballet is: het moet voor iedereen toegankelijk zijn. Hier horen goede accommodaties bij, maar sporten moet ook betaalbaar zijn. Sportclubs hebben daarnaast een belangrijke maatschappelijke functie in de wijken. De SP is dan ook een groot voorstander van initiatieven vanuit de verenigingen die zorgen voor goede verbinding in de wijk. Sport is van iedereen en voor iedereen.*

### Breedtesport

De SP vindt breedtesport belangrijker dan topsport. Daarom willen wij vooral investeren in projecten, initiatieven en beleid die ervoor zorgen dat meer mensen kunnen sporten in kwalitatief betere voorzieningen. De SP wil geen megahallen voor de topsport als er ook nog veel te winnen valt in de breedtesport voor de gewone sporters. We willen vooral dat sporten betaalbaar blijft voor iedereen en dat gewone mensen die willen sporten niet buiten de boot vallen. Wij willen hier dan ook geld voor vrijmaken. Zo vinden wij het belangrijk dat zowel het nieuwe zwembad De Vliet, de renovatie van de sporthal op de Boshuizerlaan en de nieuwe ijshal worden gerealiseerd. Tot nu toe hebben we er als SP voor kunnen zorgen dat alledrie de voorzieningen er zullen komen.

Om ook de ouderen betrokken te houden bij de sport zijn investeringen nodig, niet alleen in voorzieningen, maar ook in ondersteuning. Zo zou het goed zijn als de gemeente een cursus veilig leren vallen voor ouderen zou kunnen aanbieden.

### Sporten via de universiteit

Voor studenten is het belangrijk dat er tegen een studentikoos tarief mogelijkheden om te sporten worden aangeboden via de universiteit. Zeker sinds de afschaffing van de studiefinanciering hebben studenten steeds minder geld te besteden. De SP is van mening dat naast de studie ook de toegang tot betaalbare sport een belangrijk onderdeel is van het studentenleven. Wij zullen er dan ook op blijven aandringen dat de gemeente blijft samenwerken met de universiteit om de sport betaalbaar te houden.

## Gebruikmaken van de beschikbare ruimte

Leiden is een drukke en volle stad waar niet veel ruimte is voor enorme sportcomplexen. De SP is daarom een groot voorstander van ideeën waarbij slim gebruik wordt gemaakt van de beschikbare ruimte. Wij staan medegebruik van faciliteiten voor, waarbij ook de buurt buiten de sporttijden van de verenigingen gebruik van kan maken. Ook is een goede samenwerking tussen scholen en verenigingen in het gebruik van de velden van belang. Tot slot vinden wij dat er een betere verdeling tussen wedstrijden op zaterdag en zondag moet komen en dat er faciliteiten voor ongeorganiseerde sport worden toegevoegd aan bestaande sportlocaties.

## Groene en duurzame sport

Bij sport hoort wat de SP betreft ook duurzaamheid. Wij zien graag dat er slimme oplossingen worden gebruikt om het energieverbruik te verkleinen. Een voorbeeld hiervan is een gezamenlijk complex voor de ijsshal en het zwembad De Vliet, waarbij de restwarmte van de één gebruikt kan worden als verwarming door de ander. Ook zien wij liever dat er natuurlijk gras dan kunstgras gebruikt wordt bij de aanleg van nieuwe velden. Natuurlijk gras is goed voor het milieu en de biodiversiteit in de stad en is kwalitatief ook beter.

## Compenseren van verenigingen voor medegebruik

Wij vinden het goed dat verenigingen hun faciliteiten beschikbaar stellen voor medegebruik. Het is de afgelopen jaren helaas voorgekomen dat medegebruikers van de faciliteiten vernielingen hebben aangericht. Het is belangrijk om hier streng tegen op te treden en ervoor te zorgen dat de verenigingen niet de dupe worden van de beschikbaarstelling van hun faciliteiten aan anderen. De SP is daarom een groot voorstander van het compenseren van de kosten van deze vernielingen aan de verenigingen. Beschikbaarheid voor medegebruik vanuit de verenigingen moet namelijk worden beloond, niet bestraft.

### Kortom, de SP wil:

- diverse en betaalbare sport voor iedereen
- investeren in de breedtesport, de verenigingen en hun vrijwilligers
- een breed aangeboden cursus leren vallen voor ouderen
- sporten voor studenten op een betaalbaar niveau houden
- goed gebruik maken van de beschikbare ruimte door o.a. medegebruik en variërende wedstrijddagen
- duurzame sportfaciliteiten en natuurlijke grasvelden boven kunstgrasvelden
- verenigingen compenseren voor vernielingen als gevolg van medegebruik
- valtraining voor ouderen

## 10. De Leidse economie

*De economische kracht van Leiden wordt vooral bepaald door de aanwezigheid van de universiteit, het Leiden Bio Science Park, de (historische) binnenstad en het midden- en kleinbedrijf (MKB). De Leidse economie biedt werkgelegenheid aan meer dan 67 duizend personen (waarvan 24% in de sector gezondheid en zorg werkzaam is, 22% in de zakelijke dienstverlening en 15% in het onderwijs). De SP Leiden wil opkomen voor kleine ondernemers en helpt hen het hoofd te bieden tegen de concurrentie van grote bedrijven. Ook moeten wijkbewoners meer inspraak krijgen in de invulling van de winkelcentra waar juist zij gebruik van maken.*

### Voorrang voor kleine ondernemers

Er is de laatste jaren veel geïnvesteerd in de Leidse economie, vooral in het aantrekkelijker maken van de binnenstad voor het winkelend publiek en om de universiteit en het Bio Science Park te faciliteren. Er zijn ondergrondse containers en parkeergarages gekomen, winkelstraten zijn opgeknapt en het Aalmarkt - project is zo goed als klaar.

De SP kijkt met gemengde gevoelens naar deze investeringen. Aan de ene kant is het Leiden gelukt de kantorenleegstand terug te dringen en is het aantal leegstaande winkels gedaald. De werkgelegenheid is zelfs tijdens de economische crisis gestegen. Op het Bio Science Park werken 18.000 mensen, de verwachting is dat dit aantal de komende jaren naar 28.000 zal groeien. Maar de SP maakt zich zorgen over de doorvoering van het Aalmarkt-project in de binnenstad met behulp van 24 miljoen euro aan gemeentegeld. De strategie om grote winkelpanden te bouwen die plek bieden aan generieke modeketens is bijzonder kwetsbaar in een tijd dat er steeds meer via het internet gekocht wordt. Het steeds maar proberen winkelend publiek naar de Leidse binnenstad te lokken door middel van deze dure modewinkels is naar onze mening achterhaald. Deze trend gaat voorbij aan het belang van de relatie die de Leidenaar uit de wijken met de binnenstad heeft, waar meer aandacht voor zou moeten zijn. Tot slot gaat deze strategie ten koste van de lokale kleine ondernemers.

En dat terwijl voor een aantrekkelijk winkelgebied in Leiden hier nu juist de kracht ligt: bij de kleine ondernemers die een bijzonder aanbod hebben, in samenwerking met de kunst- en cultuursector en de horeca. Een andere sterk in opkomst zijnde sector bestaat uit lokale en biologisch geteelde producten en natuurlijk de Leidse markten. Gecombineerd met de vele evenementen en activiteiten, cultuur en musea oefenen zij de grootste aantrekkingskracht uit om in Leiden te komen winkelen.

Het toestaan en faciliteren van pop-up winkels in samenwerking met de creatieve sector zoals in boekenwinkel De Slegte en in het voormalige V&D-pand moet navolging krijgen. Kleine ondernemers hebben het echter zwaar omdat zeker in de binnenstad de kosten voor het huren van winkelruimte bijzonder hoog zijn.

## Retailvisie en buurtwinkels

De onlangs door de gemeente opgestelde Retailvisie maakt het voor ondernemers steeds moeilijker om buiten het centrum - waar de huren aanzienlijk goedkoper zijn - een onderneming te beginnen. De gemeente wil alle retailmeters buiten het kernwinkelgebied het liefst transformeren naar woonruimte of andere bestemmingen. Deze visie houdt echter geen rekening met kleine en startende ondernemers. Bovendien heeft zij geen oog voor het belang van buurtwinkels voor de sociaal-maatschappelijke context. Enerzijds dwingt de overheid ouderen en kwetsbare groepen om steeds vaker en langer zelfstandig te (blijven) wonen, maar op winkelgebied wordt er geen rekening mee gehouden dat de actieradius van deze mensen steeds kleiner wordt en dat hun behoefte naar winkelvoorzieningen in de buurt stijgt. Ondanks een ingediend en aangenomen verzoek van de SP wordt hier niets mee gedaan. Sterker nog: de gemeente werkt in samenwerking met de woningbouwcorporaties gedwongen winkelsluiting in de buitenwijken in de hand. Zich beroepend op de Retailvisie kunnen woningcorporaties namelijk de huur aan lokale winkeliers opzeggen. De SP vindt dit onacceptabel en maatschappelijk onverantwoord.

## Help de ondernemers

De gemeente zou veel nauwer moeten samenwerken met ondernemersverenigingen. De gemeente maakt vaak alleen plannen op beleidsniveau en weet te weinig wat er speelt onder de kleinere ondernemers omdat de onderlinge contacten moeizaam verlopen. Er dient nog veel geïnvesteerd te worden in de relatie met de ondernemersverenigingen en het horen en begrijpen van hun problemen en wensen. Alleen als de gemeente samenwerkt met de ondernemers kan het ondernemersklimaat verbeterd worden. De SP is wel tevreden over het functioneren van het ondernemersfonds en het centrummanagement: zij dragen bij aan een goed vestigingsklimaat en leegstandsbestrijding en bieden steun aan startende ondernemers. De SP steunt bovendien de plannen voor een SmartCity, waarbij er in de hele stad gratis WiFi beschikbaar komt. De SP ziet graag een MKB-vriendelijk gemeentelijk aanbestedingsbeleid en vraagt aandacht voor het op tijd betalen van de rekeningen.

## Geen studentenhotel

In het licht van negatieve ervaringen met studentenhotels in andere steden is de SP voorstander van een oplossing die tijdelijke hotelruimte biedt aan buitenlandse studenten binnen de huidige hotelbranche.

De onderhandelingen over dit onderwerp met de hoteliers in Leiden verlopen goed, dus wij verwachten geen problemen op dit gebied.

## Wijkeconomie versterken

De SP wil de wijkeconomie versterken. In de afgelopen periode zijn er belangrijke stappen gezet om de winkelcentra De Stevensbloem (in de Stevenschhof) en De Kopermolen (in de Merenwijk) te verbeteren. Bij de Kopermolen komt er waarschijnlijk nog een vervolgtraject waarbij het winkelcentrum verder uitgebreid zal worden met extra zorgfuncties en woningen. De SP vindt dat deze plannen in nauw overleg met de wijk moeten worden vormgegeven en zeker niet ten koste mogen gaan van het wijkpark. Wijkwinkelcentra en wijk- of buurtwinkels zijn, vooral voor ouderen, van groot belang voor de leefbaarheid en de sociale structuur binnen de wijk. Wijkwinkelcentra als De Kopermolen, De Stevensbloem, het Diamantplein of de winkels aan de IJsselkade in Roomburg maken onderdeel uit van de noodzakelijke voorzieningen voor de wijkbewoners. Wijkwinkelcentra moeten bereikbaar en toegankelijk zijn, extra aandacht moet bovendien uitgaan naar het onderhoud van de omliggende openbare ruimte.

De sociale functie van wijkwinkels als ontmoetings- of ondersteuningsplek moet worden erkend en bevorderd. Bovendien moeten voorzieningen voor de markten in de wijken van Leiden verbeterd worden.

## Ondernemers en werkloosheid

Er zou nog een slag gemaakt kunnen worden in de samenwerking tussen de gemeente en lokale ondernemers in het bestrijden van lokale werkloosheid. Vooral ouderen en langdurig werklozen zouden wellicht een baan kunnen vinden binnen de lokale economie. De haalbaarheid van onderlinge uitwisseling van overvallig personeel tussen bedrijven, zoals geregeld is in het Poortwachtersysteem in Den Haag, zou moeten worden onderzocht voor de situatie in Leiden.

## Toerisme

Toerisme is in Leiden een bloeiende sector. Zo worden er jaarlijks steeds meer hotelovernachtingen geboekt. Daarmee hebben we ook de inkomsten uit de toeristenbelasting zien stijgen naar meer dan 500.000 euro in 2016. De SP wil dit geld beschikbaar blijft voor de Leidse ondernemers. Op initiatief van de SP zijn de vriendschapsbanden met Japan aangetrokken. Leiden gaat een formele stedenband aan met Nagasaki. De SP verwacht naast een toename aan culturele uitwisseling ook een positief effect op het aantal bezoekers uit Japan aan onze stad.

## Markt

De SP wil de voorzieningen voor de markten in Leiden verbeteren. De gemeentelijke ondersteuning van de marktondernemers moet beter en meer consistent zijn. De openbare ruimte en voorzieningen die de



markt faciliteren moeten verbeterd worden. De gemeente moet de mogelijkheid van branchering voor de markt onderzoeken om de kwaliteit van het aanbod sterk te houden. Een uitbreiding van biologische markt(en) en markten met lokale (streek)producten is gewenst.

## De SP wil de komende vier jaar:

- economisch beleid dat zich meer richt op de inwoners en ondernemers van Leiden
- focus op kleine winkels en kleine ondernemingen in plaats van op grote winkels en bedrijven
- buurtwinkels en wijkcentra behouden en versterken om Leidse wijken leefbaar en veilig te houden
- de Retailvisie aanpassen om wijkwinkels en ondernemen buiten het centrum te faciliteren in plaats van te verbieden
- dat de gemeente ondernemers beter faciliteert
- een minder streng terrassenbeleid

# 11. Bestuur, organisatie, financiën en regio

*In Leiden is de politiek gericht op het gezamenlijk goed besturen van de stad. De SP heeft daar de afgelopen 12 jaar een voortrekkersrol in gespeeld en wil dit graag blijven doen. Het samenspel van de politieke partijen, of ze nu in de oppositie of in de coalitie zitten, moet altijd gericht zijn op het leveren van goed bestuur, het verantwoord omgaan met het belastinggeld en de welvaart en vooruitgang van iedere Leidenaar.*

## Het bestuursakkoord

De gemeenteraad vertegenwoordigt de bevolking van de stad in het bestuur en dient dan ook als zodanig te werken. Het college van wethouders vormt samen met de ambtenaren het bestuur van de stad. Dit stadbestuur wordt aangestuurd en gecontroleerd door de gemeenteraad. Alle politieke processen moeten zoveel mogelijk in het openbaar gebeuren. Er worden tussen de coalitiepartijen geen extra afspraken gemaakt dan de afspraken die in het beleidsakkoord worden vastgelegd. Daarmee zijn overleggen in de achterkamertjes verleden tijd. In de gemeenteraad stemt iedere partij over ieder voorstel naar eer en geweten: wat is de beste oplossing volgens deze partij? Deze werkwijze wordt door alle partijen in de gemeenteraad onderschreven in een bestuursakkoord. Meerderheden voor voorstellen in de gemeenteraad kunnen tussen meerdere partijen gevormd worden. We houden niet meer vast aan het coalitie – oppositiemodel, wat het ook mogelijk maakt dat een oppositiepartij met een goed voorstel een meerderheid in de raad kan bereiken. Bij het opstellen van het beleidsakkoord wordt ook rekening gehouden met partijen die geen wethouder leveren. Goede inhoudelijke inbreng van deze partijen kan opgenomen worden in de lijst van beleidsdoelen voor de volgende 4 jaar.

Deze manier van werken is een groot succes en heeft de democratie in Leiden nieuw leven ingeblazen. Bovendien zijn het politieke proces en de kwaliteit van bestuur er enorm door verbeterd. De politieke partijen hoeven door deze heldere werkwijze veel minder tegenover elkaar te touwtrekken. Veel meer beslissingen worden daardoor met algemene stemmen aangenomen of met een grote meerderheid aanvaard. De zogeheten bestuurskracht is flink verbeterd. Omdat het politieke proces goed is verlopen worden projecten ook in de uitvoering makkelijker en hebben we minder problemen met tegenvallers, fouten of projecten die nutteloos zijn of met tegenzin tot een goed einde gebracht moeten worden.

Het college werkt als een team, wethouders helpen elkaar, waarbij wordt samengewerkt vanuit de verschillende portefeuilles. Politieke dilemma's worden beslist door de gemeenteraad en niet door het college. Wethouders vormen samen een team, ze worden niet teruggetrokken om politieke redenen. Ze kunnen alleen vervangen worden als ze niet goed functioneren. De partij van de vertrekkende wethouder levert dan een nieuwe wethouder.

Deze manier van werken staat altijd onder druk. Politici zijn vaak geneigd om te beginnen met een oplossing in plaats van een probleem, want daar kan je goede sier mee maken bij de mensen. Ze willen graag het resultaat van een proces tevoren al bepalen zonder het goed te onderzoeken en open te stellen aan kritiek en alternatieven. De SP bewaakt hierin het ingeslagen pad, bemiddelt tussen partijen en zorgt ervoor dat er naar elkaar geluisterd wordt. Dit zorgt voor vertrouwen en houdt de onderlinge sfeer tussen de verschillende partijen goed. Dit alles is van groot belang en maakt het mogelijk dat partijen op basis van informatie en argumenten hun positie kunnen veranderen, in plaats van zich vast te bijten in een van tevoren bepaald standpunt. De SP weet dat wederzijds vertrouwen voortkomt uit betrouwbaarheid, en dat zijn we dan ook. Afspraak is afspraak en we helpen ook andere partijen hun doelstellingen te verwezenlijken zolang ze maar een positieve bijdrage leveren aan de stad.

## Organisatie

Deze open houding, gericht op samenwerking en kwaliteit, zet zich ook voort richting de ambtenarij. De negatieve effecten van hiërarchie en verzuiling binnen het ambtelijk apparaat moeten worden vervangen door teamwork. Het ambtelijk apparaat moet een open organisatie zijn die zich naar buiten richt en die dienstbaar is aan de inwoners van de stad. Er moet een einde komen aan de eindeloze opeenvolging van reorganisaties, die zelden hun doel waarmaken of die niet afgemaakt worden. Investeren in de organisatie betekent investeren in mensen en hun vaardigheden. Hierbij dient inhuren van derden voornamelijk gericht te zijn op het versterken van vaardigheden binnen de organisatie, in plaats van op het uitbesteden van werk. De regels voor het inhuren van derden moeten strenger worden.

## Stedelijk beheer

Een goed voorbeeld is hoe de SP samen met de ambtenaren van Stedelijk Beheer heeft weten te voorkomen dat deze dienst geprivatiseerd werd. De problemen zaten niet in de kostenstructuur van de dienst, maar werden veroorzaakt door slecht management. Door de ambtenaren, die het daadwerkelijke werk deden, zeggenschap te geven over hoe hun werk het beste verricht kon worden, wist de dienst aanzienlijke kostenbesparingen door te voeren en de kwaliteit van dienstverlening te verbeteren. Stedelijk Beheer is nu een naar buiten gericht onderdeel van de gemeente. Het voorziet in het onderhoud en het schoon houden van de stad in samenwerking met inwoners en ondernemers.

## Samenwerken, niet verzuilen

De SP wil dat er een betere afstemming komt in het uitvoeren van de verschillende projecten. Te vaak zien we nog dat er bijvoorbeeld een nieuw wegdek in een straat wordt aangelegd om korte tijd daarna de boel weer open te breken omdat er aan het riool moet worden gewerkt. En dan moet twee maanden later de weg wéér open omdat er ook nog nieuwe kabels moeten worden gelegd. De afstemming van projecten,

planning en meer samenwerking tussen de verschillende diensten van de gemeente moeten de efficiëntie en kwaliteit van diensten verbeteren. Bovendien kunnen hierdoor onnodige uitgaven voorkomen worden. Er moet verbetering komen in het toezicht op en de controle van werk dat door derde partijen wordt uitgevoerd.

## Investeren in mensen

De kwaliteit en de organisatie van het stadsbestuur willen we verbeteren door te investeren in mensen. Hoe maak je een organisatie productiever? Ook hier gaat de intentie vaak verloren en neemt de gangbare procedure de overhand. Ontwikkelings- en beoordelingsgesprekken vinden plaats in het belang van de procedure. In plaats daarvan zouden ze moeten worden gebruikt waarvoor ze bedoeld zijn: als middel om ervoor te zorgen dat mensen het werk dat ze doen leuk vinden, dat hun vaardigheden toenemen en dat hun ontwikkeling en verantwoordelijkheden hand in hand gaan. Mensen bind je aan je organisatie door een goed werkgever te zijn en in hen te investeren. Loyaliteit bouw je op door ervoor te zorgen dat mensen plezier in hun werk hebben, betrokken zijn en zeggenschap hebben.

## Participatie: meepraten en meebeslissen

Een open bestuursstijl zorgt er ook voor dat mensen, organisaties en bedrijven in de stad kunnen meedenken en meebeslissen over beleid. De afgelopen bestuursperiode heeft een flinke toename van insprekers, meedenkers en mee-beslissers opgeleverd. Ook werden initiatieven uit de stad gewaardeerd en verwezenlijkt. Een voorstel waarmee de gemeenteraad heeft bepaald dat participatie (meedenken en meedoen) vast onderdeel wordt van ieder raadsvoorstel is mede ingediend door de SP en wordt nu standaard uitgevoerd. Daarbij is het belangrijk dat participatie betekent meedoen, meepraten en meebeslissen vanaf het begin van een project en niet pas wanneer plannen al af zijn. Ook is het belangrijk om het meedoen op de juiste schaal te laten plaatsvinden (straat, buurt, of wijk), waarbij het essentieel is dat degenen die meepraten ook bevoegd zijn dat te doen. De gemeente moet wijkverenigingen dan ook helpen om zichzelf beter te organiseren zodat ze ook daadwerkelijk de wensen en meningen van hun bewoners kennen en kunnen vertegenwoordigen. Ook andere vormen van organisaties moeten door de gemeente geholpen worden. Het uitgangspunt hierbij is, dat we mensen helpen om elkaar te helpen door actief te faciliteren en zo helpen met het opbouwen van de maatschappij.

## SP helpt organiseren

De SP helpt met het organiseren van participatie. Dit doen we door te helpen bij het organiseren van bijvoorbeeld bewonerscommissies of actiecomités. Overal waar mensen zich geplaagd zien in een conflict met een instantie, of dat nu een woningbouwcorporatie of een overheidsinstantie is, helpen we hen zich te

verenigen en gezamenlijk te strijden voor hun belangen en rechten.

Mensen die zich geconfronteerd zien met de macht van een grote organisatie voelen zich vaak verloren en weten niet goed wat ze kunnen doen en wat hun rechten zijn. In dit soort situaties levert de SP direct hulp. Het eerste wat we doen is, als mensen niet al georganiseerd zijn, om te helpen in het opzetten van een belangengroep. Dat zorgt ervoor dat mensen zich niet meer alleen voelen en maakt een eind aan het gevoel van hulpeloosheid en machteloosheid. Vervolgens werken we dan samen met deze groepen om voor zichzelf op te komen en proberen hun belangen te beschermen en hun rechten verwezenlijkt te zien. De SP helpt met bemiddelen of met actie voeren.

Ook helpt de SP met het vinden van bondgenoten, zoals andere politieke partijen of huurdersbelangenverenigingen. Zo heeft de SP mensen in staat gesteld om voor zichzelf op te komen bij renovaties en verbouwingen of dreigende sloopplannen van woningbouwcorporaties, zoals de renovatie in de Horsten, het opknappen van het woonwagenveld aan het Trekvaartplein of het tegengaan van sloopplannen van het Doelencomplex door de universiteit. Zo is de SP een partij die niet alleen in de gemeenteraad maar ook buiten de muren van het stadhuis actief is om mensen te helpen.

## De SP Hulpdienst

De Leidse SP Hulpdienst wil mensen de helpende hand toesteken door assistentie te verlenen bij sociale, juridische- en belastingvragen, bij het doen van bezwaar en beroep of bij behoefte aan advies. Dat gebeurt concreet als cliënten het inloopsprekuren bezoeken, een afspraak maken met één van de medewerkers, of als ze gebruikmaken van de digitale service of om een huisbezoek vragen. De Hulpdienst van de Leidse SP beschikt over een aantal gekwalificeerde medewerkers op sociaal, juridisch en belastingtechnisch terrein en op het gebied van budgetbeheer en armoedebestrijding. Zij is er voor iedereen, of men nu lid is van de SP of niet. Met wat voor vraag u ook komt, wij zullen proberen hier antwoord op te geven of één en ander voor u uit te zoeken. En zo nodig verwijzen wij u door naar een instantie die u misschien beter kan helpen. De Leidse SP Hulpdienst is laagdrempelig, goed bereikbaar, biedt ruime openingstijden, helpt concreet bij het invullen of uitleggen van (belasting-)formulieren, de digitale communicatie met de overheid, de gemeente of andere instanties en bevordert de zelfredzaamheid van haar bezoekers. Door tussenkomst van de Hulpdienst komen uit aanvankelijk individuele klachten vaak gezamenlijke acties op gang, aangezien meerdere mensen vaak met vergelijkbare problemen te kampen hebben.

De Leidse SP Hulpdienst biedt ook stageplaatsen om leerervaring op te doen aan studenten die later als sociaal-maatschappelijk dienstverlener actief willen zijn. De Leidse SP Hulpdienst werkt in toenemende mate samen met andere Leidse en regionale partners en organisaties die burgers bijstaan op het gebied van sociaal-maatschappelijke vraagstukken.

## Financiën: Nuongelden

Het grootste gedeelte van het budget van de gemeente, zo'n 500 miljoen euro, ligt vast: er gaat jaarlijks standaard een bedrag naar zorg en welzijn, Stedelijk Beheer, extra onderhoud van het wegennet, enzovoort. Toch heeft de politiek in Leiden de afgelopen jaren heel veel kunnen investeren in de stad. Dit was te danken aan de opbrengst van de verkoop van de gemeentelijke aandelen in energieleverancier NUON. Het totale bedrag van deze verkoop was 200 miljoen euro en dat is de afgelopen 8 jaar geïnvesteerd in allerlei investeringen voor de stad, zoals de parkeergarage bij Molen De Valk en de voorbereiding van het Singelpark.

Dit 'Nuon-geld' is bijna op. De komende jaren zijn er verder teruglopende inkomsten te verwachten vanuit de verkoop van vastgoed van de gemeente. Met ingang van 2022 mag de gemeente geen precariobelasting meer heffen op ondergrondse kabels en leidingen, een tegenvaller van 7,8 miljoen euro per jaar. Deze terugloop in extra financiën zal ervoor zorgen dat er scherpere (politieke) keuzes gemaakt moeten worden waar te bezuinigen, waar geld aan te besteden en waar het vandaan te halen.

## Mensen vóór stenen

Het SP-principe is: als het geld schaars geven we voorrang aan uitgaven waarmee we mensen helpen om mee te doen in plaats van aan het stapelen van stenen. Als er al gebouwd moet worden dan doen we dit op een duurzame manier, om de economie te verbeteren voor de toekomst. Pas op de laatste plaats in de overwegingen komt het verfraaien van de stad.

Een probleem in de politiek is dat sommige politici het geld te makkelijk uitgeven. Het besef dat het gaat om belastinggeld van de burgers, waar zuinig en behoedzaam mee moet worden omgegaan, komt nog weleens in de verdrukking door allerlei ambities. Voor veel politici is kritisch kunnen kiezen van wat wel en wat niet te doen en af en toe nee kunnen zeggen dan ook een probleem. De SP is van mening dat het tempo van investeringen van de afgelopen jaren niet meer vol te houden is. De ambities zullen moeten worden getemperd. En dat terwijl er grote uitdagingen op ons afkomen die veel geld gaan kosten.

## Zorg en welzijn

De SP heeft ervoor gezorgd dat er de afgelopen jaren flink wat extra geld ter beschikking is gesteld op het gebied van zorg en welzijn. De sociale voorzieningen die de gemeente biedt, hebben, kort samengevat, als doel dat Leidenaren zichzelf staande kunnen houden in de samenleving. De meeste Leidenaren kost dat (gelukkig) weinig moeite. We noemen hen zelfstandig en zelfredzaam. Maar er zijn momenten waarop dat niet lukt, wanneer het leven tegenzit. Iedereen kan in zo'n situatie terecht komen, ongeacht

opleidingsniveau, werk, leefsituatie of culturele achtergrond, bijvoorbeeld als we oud worden: bijna twee derde van de 85-plussers in de stad maakt gebruik van de Wmo-voorzieningen van de gemeente. Verder telt Leiden bijna vierduizend mensen die voor hun inkomen afhankelijk zijn van de bijstand, dat is een derde meer dan in 2010. Ongeveer 1300 kinderen groeien momenteel op in een bijstandsgezin. Leiden heeft meer kinderen die in armoede opgroeien dan de meeste andere Nederlandse gemeenten.

Sinds de drie decentralisaties in 2015 - van de jeugdzorg, de uitbreiding van de Wmo en de invoering van de Participatiewet - gaat bijna de helft van de gemeentebegroting naar het sociaal domein. Maar in de recente ontwikkelingsvisie "Leiden, Stad van Ontdekkingen" wordt nauwelijks aandacht besteed aan Leidenaren die voor zorg en ondersteuning afhankelijk zijn van de gemeente.

## Shift naar het sociale domein

De taken van de gemeente zijn op alle mogelijke manieren, zeker ook financieel, meer verschoven naar de sociaal-maatschappelijke functie die de gemeente heeft. Maar dit heeft nog niet geleid tot het aanpassen van onze beleids- en visiestukken, waarmee we ook daadwerkelijk invulling kunnen geven aan deze taken. Ook in de verbindingen tussen het sociaal domein en de andere beleidsdomeinen is er nog een wereld te winnen. Wie bijvoorbeeld wil dat alle Leidenaren zichzelf staande kunnen houden in de samenleving, in hun eigen leefomgeving en ondersteund door hun omgeving, zal al snel ontdekken dat werkgelegenheid, economie, slimme woningbouw, een passende stedelijke ontwikkeling, maatschappelijke voorzieningen en een toegankelijke en comfortabele openbare ruimte daarvoor onontbeerlijk zijn. Voor de SP ligt hier ook de eerste prioriteit op financieel gebied.

## Duurzaamheid

Een tweede grote uitdaging die op ons afkomt, ligt op het gebied van duurzaamheid. Dit heeft volgens de SP, na het investeren in mensen, de tweede prioriteit als het op investeringen aankomt. De omschakeling naar duurzame energie en het klimaatbestendig maken van de stad zijn zonder twijfel de grootste maatschappelijke uitdagingen van de 21ste eeuw. Deze uitdaging biedt volgens de SP ook financiële kansen. Energie is zelfs duurzamer dan geld. De overgang naar duurzame energie kan alleen door de maatschappij als geheel volbracht worden. De SP heeft hiervoor een gedifferentieerd energieopwekkingsmodel voor ogen, waar ook iedereen van mee kan profiteren. De overstap naar duurzame energie moet wat ons betreft ook energieonafhankelijkheid voor iedereen met zich meebrengen. Investeren in duurzaamheid verdient zich op termijn terug en kan vervolgens een bron van inkomsten vormen.

## Betaalbaar wonen

Een derde prioriteit voor investeringen is voor de SP betaalbaar wonen. Wij willen geen woningen bouwen om de bevolkingssamenstelling van de stad te veranderen, wij willen betaalbare woningen voor iedereen die in Leiden woont. De SP wil voldoende sociale huur- en koop woningen bijbouwen om deze doelstelling te bereiken.

## Geld besparen

De SP wil geld besparen op projecten die onvoldoende bijdragen aan de stad. Al eerder heeft het doorlichten van alle plannen en ambities geleid tot de annulering van sommige projecten, wat de gemeente 200 miljoen euro heeft opgeleverd. De SP wil nog een keer kritisch langs de geplande projecten voor de komende jaren gaan: zijn ze wel echt nodig? Zo willen we de extra brug naar de wijk Poelgeest, op nog geen 300 meter van de bestaande brug, schrappen. Door goed te kijken naar waar het geld aan uitgegeven wordt maak je een doordacht en sociaal beleid betaalbaar.

Verder willen we geld besparen door beter samen te werken met filantropische instellingen zoals het Fonds 1818. Dat betekent natuurlijk niet dat we stoppen met het zelf oppakken van zaken, maar door goed samen te werken kunnen we bereiken dat dergelijke organisaties kunnen meefinancieren. Nu al nemen deze instellingen en de gemeente vaak deel aan dezelfde projecten. Wij zouden dat graag nog in betere overeenstemming en samenwerking zien zodat het beschikbare geld beter besteed wordt.

## Belastingen

Wat betreft de lokale belastingen is Leiden al een dure stad. De SP wil de belastingdruk het liefst zo laag mogelijk houden en het principe hanteren dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. We willen minder afvalstoffenheffing opleggen maar wel meer onroerende zaak belasting. Dit omdat de grootste ongelijkheid in Nederland in het verschil in vermogen zit. Bovendien is in de afgelopen jaren de OZB belasting in Leiden stelselmatig verlaagd. De SP wil een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid voor gemeentelijke belastingen blijven hanteren en wil het ophalen van grofvuil en tuinafval als gratis dienstverlening van de gemeente behouden.

## Efficiëntie plus

De SP wil verder besparen op bureaucratie door betere samenwerking binnen gemeentelijke afdelingen. Ook kan het aantal benodigde formulieren voor allerlei verschillende regelingen teruggebracht worden.



Ons uitgangspunt is: efficiëntie omhoog, kosten omlaag. We willen investeren in de eigen gemeentelijke organisatie en de kwaliteit ervan duurzaam verbeteren in plaats van externe partijen in te huren. Ook op juridisch vlak kan er flink bespaard worden. De gemeente heeft teveel de neiging om zaken te juridiseren, waardoor relatief vaak boetes en schadevergoedingen moeten worden betaald. In plaats daarvan dient er meer aandacht te zijn voor de gedachte achter het beleid en het vertrouwen in de ander.

## De regio: samenwerking is noodzakelijk

In de Leidse regio wordt de noodzaak voor de verschillende gemeenten om samen te werken steeds belangrijker. Aan de ene kant komen er ontwikkelingen op ons af zoals de nieuwe landelijke Omgevingswet en de energietransitie, die alleen op regionaal niveau succesvol ontwikkeld en ingevoerd kunnen worden. Van de andere kant is het bijvoorbeeld bij het aanleggen van sportfaciliteiten gewoon veel verstandiger om samen op te trekken. Nu heb je de situatie dat het tennispark van de ene gemeente aan de ene kant van de sloot ligt, terwijl aan de overkant het tennispark van de andere gemeente ligt. Ook zijn er in de regio veel zwembaden maar geen ijsbaan. De ijsbaan kunnen we ook alleen maar betalen als we hem samen met de hele regio betalen, wat ook wel eerlijk is want de regio gaat er ook gebruik van maken. Daarnaast zijn sommige taken voor de kleinere gemeenten bijna niet meer op te brengen. Met het overbrengen van steeds meer taken en verantwoordelijkheden van de centrale overheid naar de gemeenten worden ook continu bezuinigingen ingevoerd. Gemeenten komen daardoor in de problemen. Alleen door samen te werken kunnen er volumes bereikt worden, bijvoorbeeld in de thuiszorg en in de jeugdzorg, die weer behapbaar zijn en die voldoen aan de vraag.

## Geen gedwongen huwelijken

Meer samenwerking is dus hard nodig, maar hoe doe je dat bestuurlijk? Dit is met de ons vier omliggende gemeenten Oegstgeest, Leiderdorp, Zoeterwoude en Voorschoten verkend. Inhoudelijk was er al snel consensus dat samenwerking voor iedereen goed zou zijn, maar het is nog niet gelukt om de stap te maken om daar bestuurlijk ook wat mee te doen. Sommige gemeenten voelen wel wat voor een fusie met Leiden andere willen dat persé niet. Voor de SP is het duidelijk dat de keuze voor een bestuursmodel minder belangrijk is dan het daadwerkelijke samenwerken op de inhoud. Wat voor bestuurlijke oplossing er ook gekozen wordt: deze moet altijd acceptabel zijn voor alle partijen en in het voordeel werken van de bewoners van de gemeente. De SP is dan ook alleen voor fusies als dit nuttig is en gedragen wordt door de bevolking – wij willen geen gedwongen huwelijken!

## Kortom, de SP wil:

- doorgaan met de open bestuursstijl
- de gemeentelijke organisatie versterken
- minder problemen langs juridische weg oplossen
- externe inhuur verminderen
- het sociaal domein financieel als eerste prioriteit stellen
- investeren in betaalbare woningen
- investeren in duurzame energie
- regionale samenwerking verbeteren, maar zonder dwang

**Dit is een uitgave van:**

**SP Leiden**

**Marnixstraat 18**

**2316EN Leiden**

**Tel.: 071-5219153**

**Email: [leiden@sp.nl](mailto:leiden@sp.nl)**